

tánc

M Ű V É S Z E T

EZT NÉZZÜK ŐSSZEL!

5 tangó

Béjart, a „mosolygós gyilkos”

L1danceFest 2017

Mi a butoh?

INTERJÚ

Solymosi Tamás

Keveházi Gábor

Pongor Ildikó

VILÁGSZINPAD

London

Párizs

Amszterdam

nka

VI. Egri Stúdiószínházi Táncfesztivál

GG TÁNC EGER
PORI DANCE COMPANY
NAPFÉNYES SZÍNITÁRSULAT
GRECSÓ ZOLTÁN
VÖRÖSMARTY SZÍNHÁZ
TÁNCTAGOZATA
FELEDI PROJECT
CLÉBIO OLIVEIRA
MISKOLCI BALETT
BOZSIK YVETTE TÁRSULAT

2017. október 18-22.

JEGYEK VÁLTHATÓK A SZERVEZŐIRODÁBAN! JEGYEK A BÉRLETES ELŐADÁSOKRA IS VÁLTHATÓK! Eger, Széchenyi u. 5. (tel.: +36-36/518-347, tel/fax: +36-36/518-348) hétköznapokon 9-17.00 óráig, valamint az előadások előtt 1 órával a JEGYPÉNZTÁRBAN (Eger, Hatvani kapu tér 4., tel.: +36-36/510-732), interneten az INTERTICKET országos jegyirodai hálózatán, a www.gardonyiszinhasz.hu címen, valamint a www.jegy.hu címen online bankkártyás és mobil-telefonos fizetéssel. Mobiltelefonra letölthető iziSHOP üzletben online bankkártyás fizetéssel (letöltés: „izishop” kódszó küldése a +36-70/7060-500 telefonszámra). A SZÍNHÁZ A MŰSORVÁLTOZÁS JOGÁT FENNTARTJA!

NÉGYSZEMKÖZT

- 4 VAN MANEN DARABBAL – INDÍTTA AZ ÉVADOT
A TURNÉZÓ NEMZETI BALETT
– INTERJÚ SOLYMOSI TAMÁSSAL

MESTEREK

- 6 HANS VAN MANEN 85 – GARA MÁRK

LÁTTUK

- 8 VAN HELYŰK A CSILLAGOK KÖZÖTT – PÓNYAI GYÖRGYI
- 26 SZERELEM, GLAMŰR ÉS POLITIKA TÁNCVÍZIÓK A XIII. GYULAI
SHAKESPEARE – FESZTIVÁLON – MARX LAURA
- 30 HA ÉV KÖZBEN LEMARADT RÓLA,
GYŐRBEN MEGNÉZHETTE! – HÉZSŐ ISTVÁN
- 36 FÜZŐS MAGYAR NÉPDAL – FLAMENCÓVAL – KINCZEL ÁKOS

VILÁGSZÍNPAD

- 10 SZÉZONVÉG ÉS ÉVADKEZDET EURÓPÁBAN – HÉZSŐ ISTVÁN
- 14 ÍGY ÜNNEPEL A ROYAL BALLETT – GARA MÁRK

REFLEKTORFÉNYBEN

- 16 ZENE, TÁNC, ÉLET, HALÁL
(BÉJART: BALLETT FOR LIFE) – KOVÁCS PÉTER
- 18 TŰZMADÁR, A SZOCIALISTA FORRADALMÁR! – PÉLI NAGY KATA
- 20 BÉJART, A MOSOLYGÓ GYILKOS
INTERJÚ KEVEHÁZI GÁBORRAL ÉS PONGOR ILDIKÓVAL

JÖN

- 22 SZABAD KAPCSOLÓDÁS – LIDANCEFEST,
2017. SZEPTEMBER 21–27. – KUNSTÁR MÓNICA
- 24 BUTOH, A LEGTEJESEBB ÜRESSÉG TÁNCA – SZÁSZ EMESE
- 34 ÚJDONSÁGOK ÉS MŰFAJI KÉRDÉSEK NAGYVÁRADON
– UNGVÁRI JUDIT

TANULMÁNY

- 32 ÉVENTE FÉLMILLIÓ NÉZŐ
– A VIDÉKI TÁNC TAGOZATOK SIKERE – TOPOLÁNSZKY TAMÁS

TÁNC ÉS MÉDIA

- 38 KÖNYVAJÁNLÓ

A BOLSOJ BALETT 2017/2018. ÉVAD ELŐADÁSAI AZ URÁNIA NEMZETI FILMSZÍNHÁZBAN

BALETTKÖZVETÍTÉSEK MOZIVÁSZNON

Adam: **A KALÓZ**

2017. október 22. (élő)

Sosztakovics: **MAKRANCOS KATA**

2017. november 26.

Csajkovszkij: **A DIÓTÖRŐ**

2017. december 17.

ismétlés: 2017. december 26.

Prokofjev: **RÓMEÓ ÉS JÚLIA**

2018. január 21. (élő)

ismétlés: 2018. április 2.

Chopin: **A KAMÉLIÁS HÖLGY**

2018. február 11. (élő)

Adam: **GISELLE**

2018. április 15.

Aszafjev: **PÁRIZS LÁNGJAI**

2018. május 13.

Delibes: **COPPÉLIA**

2018. június 10. (élő)

URANIA-NF.HU

Solymosi Tamás

Van Manen-darabbal indítja az évadot a turnézó Nemzeti Balett

Péli Nagy Kata interjúja | Fotó: Gács Tamás

ŐSZI LAPSZÁMUNK MEGJELENÉSÉVEL EGY IDŐBEN AZ OPERAHÁZ CSAKNEM 400 MŰVÉSZÉVEL ÉS MUNKATÁRSÁVAL A KÁRPÁT-HAZA OPERATÚRA ELNEVEZÉSŰ TURNÉSOROZAT ELSŐ ÁLLOMÁSÁNAK FÉLIDEJÉHEZ ÉRKEZIK. ERDÉLY ÉS A PARTIUM NYOLC VÁROSÁBAN KÉT PRODUKCIÓT, ERKEL HUNYADI LÁSZLÓ CÍMŰ OPERÁJÁT ÉS LEHÁR-HYND VÍGÖZVEGY CÍMŰ BALETTJÉT ADJÁK ELŐ. MINDEKÖZBEN AZ ANYAÉPÜLETBEN MEGKEZDŐDTEK A MÁSFÉL ÉVRE TERVEZETT FELÚJÍTÁSI MUNKÁK. SOLYMOSSI TAMÁSSAL, A NEMZETI BALETT IGAZGATÓJÁVAL PÉLI NAGY KATA KÉSZÍTETT INTERJÚT.

Noha olybá tűnik, hogy az Andrássy úti székház felújítási munkálatai miatt indult útnak az Opera mintegy négyszáz fős csapata, mégis már régen időszerű volt, hogy a Nemzeti Balett külföldön is megmutassa magát. Nem így gondolja?
Már korábban is úgy véltem, hogy ennek itt az ideje. Minden együttes eljut oda, hogy akkora repertoárt sikerül kiépítenie, amivel már nekiindulhat. Azt hiszem, ez a pillanat már eljött nálunk, és nagyon jó időzítés is. A mostani erdélyi turnénak jó a gondolatisága, az, amivel körülvessz minket.

Mikor volt utoljára hosszabb vendégszereplésen a balett-társulat?

Nagyon régen. Egy nagy együttes sokkal nehezebben mozdul meg, mint egy kisebb létszámú. A darabjaink egy részét nehéz utaztatni. Ilyenek például a Seregi-művek, amelyek díszlete akkora volumenű, hogy lehetetlenné teszik a szállítást, vagy olyan költségekkel járna, amit a mostani gazdasági helyzet nehezen tudna elviselni. A világon gazdaságosan főleg a kisebb együttesek turnézthatók, a nagy társulatok sokszor állami támogatást kapnak, ilyenkor a döntéshozókat meg kell győzni arról, hogy erre érdemes pénzt adni.

Ez most sikerült?

Igen, megkaptuk a külön támogatást. Ezért tisztelte meg a beharangozó sajtótájékoztatónkat Semjén Zsolt miniszterelnök-he-

lyettes és Hoppál Péter, az Emberi Erőforrások Minisztériumának kultúráért felelős államtitkára a kormány részéről. A moszkvai Bolsoj, a szentpétervári Mariinszkij vagy londoni a Royal is komoly állami támogatást kap, ha turnéra megy. Nincs nagyon olyan impresszárió, aki csupán a jegybevételekből, vagy más forrásokból ki tudja termelni egy több mint száztagú együttes, valamint a darabokat kiszolgáló személyzet vendégszereplését. Ez a régi operaházi nagy turnék idején is így volt.

A Nemzeti Balett a hazai táncélet zászlóshajója, az egyetlen nagy létszámú, jelentős klasszikus balett repertoárral rendelkező együttes, idehaza versenytárs nélkül, sőt a Kárpát-Hazának elnevezett területen is. De hová pozicionálná a tágabb nemzetközi palettán?

Ha a nemzetközi sajtót nézem, a megjelent kritikák és recenziók alapján egyértelmű, hogy komolyan figyelnek ránk, és szakmai berkekben jegyzik az együttest. A múlt évben 750-en jelentkeztek a meghirdetett próbatáncunkra. Van vonzereje a társulatunknak.

Ez a turnékat előkészítő tárgyalásokon is érezhető volt? A győri Magyar Táncfesztivál előtt néhány héttel az Amerikai Egyesült Államokban járt ez ügyben. Kinyíltak, vagy zárva maradtak az ajtók?

Korábban New Yorkban éltem, ismerem a szakma egy részét, sok kapcsolatom van és velük vagyok tárgyalásban. Úgy érzem, nem

voltak zárt ajtók előttem. De egy turné leszervezése nem pár hét vagy hónap, hiszen a befogadó színházak sokszor évekre előre le vannak foglalva. A bekerülési lehetőségeknek is különböző szintjei vannak. Amerikai viszonylatban ott tartunk, hogy már a repertoár tartalma is körvonalazódik, az egyeztetések megkezdődtek, hiszen nem lenne észszerű ugyanazt játszani, mint mondjuk a mellettünk lévő színház. Egy akkora városban, mint New York, nehéz mellélőni.

És mikor és mit?

Jövő ősszel, egy év múlva mennénk két hétre, és olyan darabokat választok, amilyenektől a kinti fél is sikert remélhet, ugyanakkor szakmailag is értékes tartalmat hordoz. Nem egy művel utazunk ki, és lesz köztük mindenképpen egy gála is. Az alaptőke a rendelkezésünkre áll, de azért a balett világától nem idegen fundraising (társadalmi erőforrások mozgósítása – szerk.) is szóba kerülhet. A tengerentúlon kívül európai központokban is szeretnénk bemutatkozni, az orosz közönség is cél, összességében állandó turnélehetőségeket szeretnénk biztosítani a társulatnak.

Lényegében idehaza is „turnézik” a társulat a városon belül az építkezés miatt.

Sok helyen lépünk fel az átmeneti időszakban, a Müpában, az Erkel Színházban, a jövő év elején átadandó Nemzeti Táncszínházban, a kőbányai úti Eiffel Csarnokban. Ugyanakkor az Operaház felújításával azok a kényelmi feltételek, amelyek itt a felkészülést szolgálták, most megszűnnek. Olyan, mint egy lakásfelújítás. Több helyen próbálunk majd, a turnék alatt a Müpában, a bérelt balett-termekben. Ehhez a helyzethez kellett igazítanunk az előttünk álló évad műsorpolitikáját is. Az Opera színpadára tervezett

darabjainkat most pihentetjük. Ami viszont az Erkel Színházban is játszható, azt felújítjuk, ilyen A bahcsiszeráji szökőkút, amely már korábban is ment – sok olyan szólistánk van, akikre az egyes szerepek nagyon jól illenek – vagy A Karamazov testvérek, amit pár évvel ezelőtt már előre gondolkodva átvittem az Erkelbe. Október 20-án mutatjuk be a Müpában a LOL! Táncestet, amelynek keretében Hans van Manen darabjai kerülnek színre. Ritka, hogy a szerző egyszerre három darabjának is megadja a játszási jogát egy idegen társulatnak. A holland alkotó a premierre is idejön, ez nagy megtiszteltetés. Régóta ismerem Hansot, sokat dolgoztunk együtt, és amikor megkerestem ezzel az ötlettel, nem utasított el, ez nekem nagyon nagy dolog. Még az anyaszínházában sem játszanak egyszerre három darabot tőle. A próbák már elkezdődtek, sőt már szinte készen is vagyunk. A múlt szezon végén betanultuk Az 5 tangót, csak ismét elő kell venni, a Black Cake-vel már összpróbákat tartunk, valamint a Trois Gnossiennesszel is a héten befejeződik munka. Úgy ültünk fel tehát a buszra, hogy a CAFé Budapest idei rendezvényeibe illeszkedő LOL! darabjait már csak fényezni kell majd, rápróbálni.

Mennyiben érzi befejezettek a társulat építését?

Ez soha sincs befejezve, ha egy vezető kifogy az ötletekből, az baj. Van egy repertoárunk, amelyre rátermett, technikailag és művészileg fantasztikus táncosaink vannak. Ha most hátradőlnek, mondván, hogy minden kész van, akkor néhány év múlva ugyanott tartanánk, mint ahol elkezdtem. Mindent lehet még jobban csinálni, de ehhez napi 24 óra kell. Most is, mielőtt elkezdtük az interjút, benn voltam a lányok balettóráján, és néztem. Jelen kell lenni az irodákban és a termekben egyaránt.

Hans van Manen 85

HANS VAN MANEN, A HOLLAND TÁNCÉLET DOYENJE AZ IDÉN JÚLIUSBAN TÖLTÖTTE BE 85. ÉLETÉVÉT. EZ ALKALOMBÓL NAGY ÜNNEPLÉSBEN RÉSZESÜLT, MÉG MAGAS FRANCIA ÁLLAMI KITÜNTETÉST (COMMANDEUR DES ARTS ET LETTRES) IS KAPOTT.

Szöveg: Gara Márk

Van Manen neve a hazai balettlátogatók előtt sem ismeretlen, hiszen művei a 80-as évektől láthatók Magyarországon. Talán éppen ezért nem érdektelen egy kicsit megismerkedni az idős holland alkotóval.

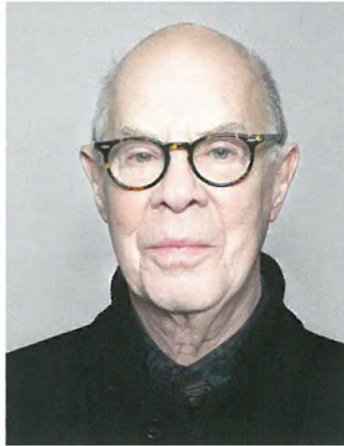
Hans van Manen 1932. július 11-én született Amszterdam környékén. Első táncóráit Sonia Gaskelltól, ettől a rendkívül energikus, a holland táncéletet megszervező asszonytól vette, majd az ő társulatában (Ballet Recital) táncolt, de tanárai között találjuk Françoise Adret-t és Nora Kiss-t is. Az 1950-es években holland együttesekben, majd Roland Petit-nél, a francia újhullám jeles alkotójánál szerzett tapasztalatokat, hogy visszatérve a Holland Táncszínház (NDT) alapító tagja legyen. Az ezt követő tíz évben már elsősorban mint koreográfus dolgozott, és egyből a legjelentősebb alkotók közé került. Csak 1971-ben határozott úgy, hogy szabadúszó koreográfusként dolgozik tovább, aztán 1973-tól szűk tizenöt éven át a Holland Nemzeti Balett együttesét erősítette.

1988-ban visszatért az NDT-hez, és egészen a közelmúltig készített új kreációkat.

Ha arra vagyunk kíváncsiak, hogy Van Manen milyen alkotó, akkor úgy találhatjuk, hogy a hozzávetőleg 120 darabot számláló – és így elég nagynek nevezhető – életműve látszólag egynemű. Alkotásainak zöme cselekménytelen, de mondhatjuk absztraktnak is, és csak azért nem nevezzük műveit szimfonikus balettnek, mert noha Van Manen a balett lépéseit vette alapul, jelentősen kiegészítette, elsősorban az európai modern táncból eredeztethető mozdulatokkal. Karhasználata például annyira jellegzetes, hogy bárhol felismerhető a gyakorlott szem számára. Kortársai – legyenek azok az avantgárd alkotói vagy éppen a tradicionálisabb vonal követői – vagy a vizualitásban, vagy a cselekmény megragadásában találtak elsősorban inspirációra, a holland mester viszont megmaradt a letisztult vonalaknál. Művei általában szikár tánckompozíciók, amelyek az örök témát, a férfi és a nő viszo-

nyát vizsgálják. A darabokhoz szükséges invenciót – egy interjú szerint – általában táncosaiból és a zenéből merítette. Balettjei világszerte elterjedtek, és hazáján kívül Kanadától Japánig játszották őket a 2010-es évek elejéig, ma már ritkábban bukkannak fel a nagyobb együttesek műsorán. Ezalól a 2007-ben megrendezett Van Manen Fesztivál a kivétel, amelyet a Holland Nemzeti Balett rendezett a mester 75. születésnapjára. Ekkor számos hazai és nemzetközi díjjal is kitüntették.

Talán a jeles évforduló miatt tűzi műsorra a Magyar Nemzeti Balett a Művészetek Palotájában háromrészes baletttestjét, amelyben az Öt tangó, a Trois Gnossiennes és a Black Cake kerül színpadra. Aki emlékszik az elmúlt bő harminc év operaházi történéseire, az fel tudja idézni Van Manen műveinek magyarországi állomásait. A legkorábbi produkció az Adagio Hammerklavier bemutatója volt, amelyre 1982-ben került sor, maga az alkotás 1973-ból való. A Beethoven azonos című szonátájának lelassított Adagio tételére készített darab szép vonalakkal és tiszta formákkal gazdagította az akkori operai repertoárt. Ez a táncmű a kilencvenes évek elején tűnt el, majd főiskolás vizsgaprodukcióként láthattuk újra. Néhány év kihagyás után, 1998 nyarán bukkant fel megint új Van Manen-darab, rö-

gőn kettő. Ezúttal a Magyar Táncművészeti Főiskola révén ismerhettük meg a Szarkazmus című kettőst (Papp Zsuzsanna és ifjabb Dózsa Imre előadásában) és az Öt tangó című, Astor Piazzola argentin zeneszerző muzsikájára készült ensemble-opuszt, amelyet az egész végzős évfolyam táncolt. Ez utóbbi érdekessége volt, hogy Solymosi Zoltán, a nemzetközi karriert befutott művész is helyet kapott benne, sőt egyik szólóját Solymosi több gálán és egyéb jó-tékonyági eseményen is előadta. Mindkét alkotás kisvártatva átkerült az operaházi játérendbe, és ezt a sort 2001-ben a Concertante követte. Azóta nem bukkant fel új Van Manen-mű a balettszínpadon.

Ezen a hiányon kíván változtatni a Magyar Nemzeti Balett a két premierrel és az Öt tangó felújításával. Ez utóbbi nyilván most is siker lesz, hiszen az Astor Piazzola-muzsika már önmagában felpezsdíti a nézőt. A Trois Gnossiennes csodálatos zenéjével nyugalmat hozhat időtartamának

nagyjából tíz percére, és e kettős révén ismét találkozhatunk Van Manen tipikusan holland táncszélméletével. A Black Cake az NDT 30. születésnapjára készült, és pot pourri zenék megtáncosításával szórakoztathat, áll az ajánlóban, azonban inkább az emberi kapcsolatok sokféleségét nézzük benne.

A 26. CAFÉ BUDAPEST

KIEMELT TÁNCMŰVÉSZETI RENDEZVÉNYEI

I AM HERE

Utazás a Mesterséges Intelligencia körül

Előadja: Valencia James, Lakatos-Varga Boglárka, Nea Landin

➤ *Trafó, október 10., 20.00*

Képzelnünk el egy Mesterséges Intelligenciát – egy lényt, amely megpróbálja dekodolni az alapvető emberi kommunikációt, és interakcióba lép az emberrel hangok, fények és mozgásjelek segítségével. Tudása a vele kapcsolatba lépők tevékenysége által folyamatosan bővíti. Az előadó és a néző szerepe elmosódik, hiszen mindenki társalkotóvá válik.

A 2013-ban alapított AI_am koreográfus, AI-fejlesztő (Artificial Intelligence) és kreatív technológusok egyedülálló nemzetközi együttműködése, amely a mesterséges intelligencia és a kortárs tánc kapcsolatát kutatja.

HIR-O (bemutató)

Compagnie Pál Frenák

➤ *Müpa, október 11.*

A fizika törvényein túlra, a lélek dimenzióiba

pillant Frenák Pál új koreográfiája, amely Japánban, a Villa Kujoyama koreográfusi díjasaként szerzett élményeiből és Alain Resnais kultikus filmjéből (Szerelmem, Hiroshima) inspirálódik. Ahogy a film, úgy Frenák is emberi kapcsolatokon keresztül vizsgál társadalmi és globális problémákat

KODÁLY- ÉS LIGETI-EST (bemutató)

Bozsik Yvette Társulat

➤ *Müpa, október 13.*

Kodály Zoltán zenekari kompozíciója (Galántai táncok) és Ligeti György zseniális korai zongoradarabja (Musica ricercata) inspirálta Bozsik Yvette legújabb munkáját. Kodály műve a nemzeti hagyományok talajából táplálkozik, Ligeti viszont radikális gesztussal, az „üres lap” (tabula rasa) esztétikájának jegyében építi ki saját hangzó univerzumát. A Ligeti-darabra készülő koreográfiában Bozsik Yvette is színpadra lép.

WHITE SWAN (bemutató)

Izrael Balett, koreográfus: Lev Ivanov

➤ *Nemzeti Színház, október 15.*

A nagy klasszikus balettek előadására alapított Izrael Balett 1967-ben jött létre. Berta Yampolsky és Hilel Merkman több mint négy évtizeden át vezette az együttest, amelyet ma már a nemzetközi élvonalban jegyeznek. Izraelben ez az egyetlen olyan táncársulat, amely az új produkciók mellett klasszikus koreográfiákat – például George Balanchine munkáit – is műsorra tűz. A budapesti vendégjátékon a tánc történet egyik nagy alakja, Lev Ivanov felújított koreográfiáit láthatjuk.

BANDALOO

➤ *Kálvin tér, október 20., 17.00*

Döntsd meg a színpadot 90 fokkal, és azonnal megnyílik a tánc új perspektívája. Ami eddig horizontális volt, egy csapásra vertikálissá válik. Táncosok a felhőkarcolók oldalán, az irodaházak üvegablakain, mélység és magasság között – az utcák, a közterek pedig nézőtérré válnak, új és termékeny nézőpontot adva a táncművészet befogadásához. A Bandaloo egyesíti a dinamizmust a kecsességgel, a magával ragadót a félelemmel. Égre emeli a tekintetet.

Van helyük a csillagok között

A Magyar Táncművészeti Egyetem IX. évfolyamos balettművész-hallgatóinak vizsgakoncertje
– 2017. június 22., Erkel Színház

HUSZONEGY FŐS, JÓL FELKÉSZÍTETT ÉS OKOSAN PREZENTÁLT BALETTÉVFOLYAM BÚCSÚZOTT – IMMÁR EGYETEMI RANGÚ – ANYAINTÉZMÉNYÉTŐL EGY DOHNÁNYI–SEREGI-REMEKMŰVEL ÉS LEO MUJIĆ EDDIGI TALÁN LEGJOBB KOREOGRÁFIÁJÁVAL.

Szöveg: Pónyai Györgyi | Fotó: Csillag Pál

Az örömtelen nagy létszám már önmagában cáfolni látszik az utóbbi évek repetitív keserveit („nincs utánpótlás”, „nem jelentkezik senki balettosnak”), és a hallgatók teljesítményét elnézve mesterségesen felduzzasztottnak sem tűnik – aki most itt végzett, az megérdemelten kap diplomát a kezébe. Másrészt, a végeredmény immár sokadszor bizonyítja az egyetemen folyó pedagógiai munka hatékonyságát, a szép számmal diplomázó külföldieket tekintve pedig versenyképességét is. Kétségtelen, hogy a hallgatók adottságai most sem voltak egyformán kiemelkedők, a műsor összeállítói azonban, a programmal és a kiszerepezéssel mindenkinek lehetőséget adva, egységesen jó színvonalú előadást alkottak. Külön ki kell emelni, hogy hosszú évek óta a legjobban forgó évfolyamot láttuk, az ugrások magasak, levegősek, a megérkezések jellemzően pontosak, puhák voltak. A lányok spicce stabil, többen is remekül forognak, előadókészségük általában véve feltűnően jó. A fiúk magasak, jó kiállásúak, közülük jó néhányan látványos koncertszámokkal, ígéretes teljesítménnyel mutatkoztak be. A vizsgán jelen lévő társulatvezetők (jöjjenek akár hazai, akár külföldi együttesektől) kedvükre válogathattak a minőségi kínálatból.

A háromrészes est első felvonását Dohnányi–Seregi: Változatok egy gyermekdalra című műve adta, amelyet Iwata Karin, Kovács Noel, Verbőczy Noémi, Kovács Kristóf, Kiss Réka, Gutí Gerda, Kóbor Demeter, Somai Valér, Békésy Bettina, Sántha Mátyás és a II. évfolyamos Katarina Bužić táncolta. Produkciójukat lendü-

letes, a darab mondanivalóját is értően közvetítő előadasmód, biztos technikai megoldások és a csapatba belesimuló, mégis finoman egyénített figurák jellemezték.

A hagyományosan nagy felkészültséget igénylő klasszikusdarab-részleteket felvonultató második részre most hat szám jutott, a maga nemében mindegyik igen jó előadásban. A Párizs lángjai látványos kettőse elsősorban a két szólista (Iwata Karin és Brünn Máté) kiváló forgáskészségének, illetve stabil spicctechnikájának bemutatására volt hivatott. A kellemes divertissement-t Onuma Reina, Vesna Ognjanov, Anna Yliaho, Panagiotis Dionysakopoulos és Sántha Mátyás táncolta.

A Coppélia-részletben Takamori Miyu eleganciája, pontos technikája, stabil spiccei és Kovács Noel precízen kivitelezett, klasszikus előadasmódja, stílusbiztos megoldásai tűntek fel. A barátok kettőset Kápolnás Gábor és Walter Macchiaroli táncolta.

Az egyes számokat olykor cirkuszi produkció szintjén értékelő, állandóan beletapsoló, túláradóan lelkes közönség a szükségesnél talán kisebb ovációval értékelte Spradling Spark című, érdekes, fekete-fehér látványvilágú kettőset. Pedig ritkán láttunk ilyen jó modern számot ennyire érzékenyen, remek ritmusban, szépen tagolva és magával ragadóan előadva, mint ahogy most Pinja Sinisalótlól és Sántha Mátyástól – a vastaps itt is megérdemelt lett volna. A Csajkovszkij-

Balanchine pas de deux-t Verbőczy Noémi és Kóbor Demeter táncolta, attraktívan, elegánsan és szimpatikus összhangban.

Kiválóan sikerült Seregi Spartacus pas de deux-je is, Kiss Réka és Somai Valér előadásában. A két fiatal manírmentes, egymásra figyelő, a rövid idő ellenére egészen komoly drámai mélységeket megjáró alakítása ragyogó – akár a közelmúlt operaházi Spartacus-felújításának tükrében is. A záró Petipa Don Quijote grand pas entrée-ben Inoha Miyakót, Iwasaki Ayakát, Anna Yliahot, Vesna Ognjanovot, Békésy Bettinát és Onuma Reinát láthattuk. A variációkat Inoha Miyako és Iwasaki Ayaka adta elő. A pas de deux-t Guti Gerda és Kovács Kristóf táncolta látványos könnyedséggel, alapos technikai felkészültséggel, remek forgásokkal fűszerezve, feltéve a koronát az egyenletesen magas színvonalú második felvonásra.

”

...hosszú évek óta a legjobban forgó évfolyamot láttuk, az ugrások magasak, levegősek... a lányok spicce stabil, többen is remekül forognak, előadókészségük általában véve feltűnően jó.

”

A harmadik részben az összes végzöst felvonultató vadonatúj Leo Mujic-koreográfia (Egy hely a csillagok között) következett, amit az alkotó kifejezetten az évfolyam számára készített. A remekül bevilágított, gazdag és dekoratív lépésanyagú, modern művet a táncosok nagy odaadással, kiváló egyéni teljesítményekkel adták elő. Csak sajnálni lehet, hogy a darab vélhetően az ilyenkor szokásos sorsra jut – többször nem adják elő ebben az összeállításban.

A műsorfüzetben feltűnt, hogy az idézetekben, a darabok címében, illetve a Mujic-mű versbetéteiben (talán szándékos, vagy véletlen módon) sokszor emlegetik a csillagokat. A látottak fényében remélhetjük, hogy a végzősök közül mind többen válnak később szintén csillaggá, vagy pályájuk során sikerrel követik majd saját szerencsecsillagukat.

A VÉGZŐS ÉVFOLYAM:

Békésy Bettina,
Guti Gerda,
Inoha Miyako,
Iwasaki Ayaka,
Iwata Karin,
Kiss Réka,
Ognjanov Vesna,
Onuma Reina,
Sinisalo Pinja,
Verbőczy Noémi Zita,
Yliaho Anna,
Brünn Máté,
Dionysakopoulos Panagiotis,
Kápolnás Gábor,
Kóbor Demeter Bendegúz,
Kovács Kristóf,
Kovács Noel Ágoston,
Macchiaroli Walter,
Sántha Szilveszter Mátyás,
Somai Valér,
Takács Ferenc

FELKÉSZÍTŐ TANÁROK:

Gyarmati Zsófia,
Volf Katalin,
Macher Szilárd,
Csillag Pál,
Kalmár Attila

KÖZREMŰKÖDŐ

BETANÍTÓK:

Aradi Mária,
Szőnyi Nóra,
Marc Spradling,
Leo Mujic

ZONGORAKÍSÉRŐK:

Matsunaga Minami,
Reich Margit

Magyar
Táncművészeti
Egyetem

A BALETT-TÁRSULATOK ÁLTALÁBAN A NYÁRI SZÜNET ELŐTT KÖNNYED, SZÓRAKOZTATÓ DARABOKAT TŰZNEK MŰSORRA. SEM AMSZTERDAM, SEM PÁRIZS NEM KÖVETTE EZT A TÖBB HELYEN BEVÁLT MŰSORPOLITIKÁT.

Szöveg: Hézső István | Fotó: Hans Gerritsen

A holland fővárosban három izgalmas egyfelvonásos került színre, a francia közönség pedig egy majdnem ötvenéves műnek tapsolhatott, Pierre Lacotte nagy sikerű, A Szilfid című kétfelvonásos balettjét újították fel. Azért döntöttek ezen előadás mellett, hogy egy új táncosgenerációnak is lehetőséget adjanak, hogy átélhessék, ami talán sokuk titkos álma.

Sarló-kalapács Amszterdam színpadán

A Holland Nemzeti Balett művészeti igazgatója, Ted Brandsen Sosztakovics–Ratmanszkij három egyfelvonásos balettje, a Trilógia bemutatásával folytatja izgalmas és érdekes műveket felfedező repertoárpolitikáját. Ez az amszterdami együttes gyakran dicsekszik azzal, hogy ők az egyetlen európai balett-társulat, amelynek műsorán a legtöbb Balanchine-darab szerepel (persze a N.Y. City Ballet-t nem számítva). Lassan azzal is büszkélkedhetne, hogy itt van a legtöbb Alekszej Ratmanszkij-balett a programban. Ez ugyanis a hatodik darab, amit a világszerte keresett és elismert orosz alkotó a Holland Nemzeti Balettnak betanított. A koreográfus darabjait komoly kihívás eltáncolni, nemcsak a hollandoknak, hanem az Amerikai Balett Színház táncosai számára is, ahol a mester állandó munkatárs.

Ratmanszkij különösen sokszor épít a 20. századi orosz zenei szentháromságra – Sztravinszkij, Prokofjev és Sosztakovics – partitúráira. Ami a tánc nyelvét illeti, amellett, hogy bőven merít a klasszikus balett technikájából, fel lehet ismerni jellegzetes, egyéni stílusát is. Muzikalitására jellemző, hogy ezúttal is nagyon szorosan követi Sosztakovics zenéjét.

A Trilógia tulajdonképpen egy absztrakt, nem cselekményes balett, amelynek három részét a zene fűzi össze, mindegyiknek külön címe is van: a IX. szimfónia, a Kamaraszimfónia és az I., c-moll zongoraverseny. A balettek szférája együttérez, lüktet Sosztakovics zenei impulzusaival. Nem hallgathatjuk el, hogy a komponistával milyen kegyetlenül bánt a sors. Zenéje sokszor ellenállt a kor (a 30-as, 40-es évek) szovjet szellemi diktátumának, a szocialista-realizmusnak. Ezt számon is kérték tőle. Középszerű, kis pártaktivisták bírálták, elmarasztalták a számukra nehezen emészthető műveket. Ma már történelem, hogy hogyan nyúlt bele az alkotó életébe a rendszer. A Sztálinnal történt híres eset, amikor a kisvárosi Lady Macbeth című opera akkora ellenérzést váltott ki a „népek nagy tanítójából”, hogy dühöngve távozott a páholyából. Aztán a Pravdában megjelent a hírhedt, Zene helyett posvány című, diktált, kioktató cikk, amely nem volt más, mint egy karrierbeintés a középszerű és tehetségtelen szovjet komponis-

táknak a támadásra. A Csulakik, Hrenyikovok és Mejtuszok ugrásra készen álltak. De vissza Ratmanskijhoz, aki a három baletet poétikusan és dinamikusan állította színpadra. A holland társulat táncosai teljes odaadással adták elő a nehéz szólókat, triókat, kar-táncokat. Ratmanskij stílusára hatott az orosz klasszikus balett, amin nevelkedett, de a Királyi Dán Balett Bournonville-karaktere is rányomta a bélyegét, hiszen néhány szezonon Koppenhágában is táncolt. A szólistáknak és a táncoknak ezúttal is lendületes, drámai lépéseket komponált. teletűzdelve gúnyolódó, csipkelődő elemekkel. Mind a három balett díszlete George Tsyin munkáját dicséri. A harmadik balett az egykori szovjet birodalom jelképeivel, a színpad háttérében felfüggesztett vörös csillaggal és sarlók-alapáccsal idézi fel a szovjet avantgárd aranyéveit. Azt viszont nem hinném, hogy Ratmanskij nosztalgizált volna mindezzel. A sikerben nagy része van a magas színvonalon játszó zenekarnak, Matthew Rowe karmester nagyszerű vezényletével.

Ratmanskij legutolsó opusza tavasszal született Ogyessza címmel, egy teljes estét betöltő balett, amit az Amerikai Balett Színház társulatának tanított be.

Párizsi Szilfid, négy szereposztásban

Párizsban 1832 óta röpköd a Szilfid. Philippe Taglioni koreográfjával és Pierre Lacotte felújításában ezúttal a mai generáció is

lehetőséget kapott a megmérettetésre. A társulat több szereposztásban is táncolta ezt a mindig sikerrel előadott produkciót. Négy kiosztást én is láttam, és megvallom, alig tudom eldönteni, hogy ki volt a legjobb Szilfid és James, nem mellesleg ezek megformálásától függ az egész előadás sorsa. Talán mégis két étoile-párt emelnék ki: az egyik az Amandine Albisson és Hugo Marchand páros, a másik Myriam Ould-Braham és színpadi partnere, Mathias Heymann. Mind a négy táncos csúcsmódban, a romantikus balett színpadi és színészi lehetőségeit optimálisan kihasználva, briliáns alakításokkal bűvölte el a nagyon hálás közönséget, és még a Párizst sújtó kánikula sem tartotta vissza a publikumot. Az egyik este még egy extra meglepetést is tartogatott. Ekkor intett búcsút Emmanuel Thibault premier táncos, a rangsorban a második helyet hosszú idő óta elfoglaló kitűnő művész. Az első felvonás ügynevezett skót pas de deux-jében a nyugdíjkorhatárt elért előadó ugyanolyan tánctechnikai tökéletességgel táncolt, mint 27 évvel ezelőtt: ugrásai szépen íveltek, precíz lábtechnikája semmit sem veszített ruganyosságából. Partnerével ugyanolyan lovagias és figyelmes volt, mint mindig. Felejthetetlen alakításai között említeném a Paquita pas de trois-ját, amelyben maradandót nyújtott. Kár, hogy Thibault soha nem kapta meg a várva várt étoile címet. Ebben a társulatban is előfordulnak ilyen kis igazságtalanságok. Partnerneője, Marion Barbeau Effie-ként szintén remekelt, pedig ő még csak „szüzsé”, harmadik rang a besorolása. Ő is búcsúzott. Mindketten hatalmas sikert arattak: virágcsokrok, bravózás és ami a párizsi operában nagyon ritka, három-négy éves kislánya is be

Holland Nemzeti Balett, Sosztakovics–Ratmanskij: Trilógia

Holland Nemzeti Balett, Sosztakovics–Ratmanskij: Trilógia

Nemzeti Opera Párizs, Taglioni–Lacotte: Szilfid

szaladt, hogy egy a természetnél is nagyobb virágcokrot átadjon a táncosnő mamának.

Amandina Albisson törékeny, igazi ideális étoile, finom port de bras-kkal, bourréjai mintha gyöngyhullások lettek volna. Partnerre Jamesként Hugo Marchand, aki márciusban lépett az étoile-i rangra. Marchand magas, elegáns táncos, hosszú lábbal, valamint ritka, úgynevezett úszó ugrásokkal. Így a párizsi csodatáncosnak, Francois Alunek majdhogynem új versenytársa akadt a társulaton belül. A másik szereposztás szintén megkapó volt, köztük Myriam Ould-Braham, aki 2012 óta étoile a ranglistán (A rosszul őrzött lány Lisa szerepével érte el). Ha lehet, ő még többet nyújtott rangtársainál: törékeny karjai már-már felkeltették bennem a gyanút, hogy anorexiában szenved, a kelleténél is soványabb. Az ő Szilfidje nagyon megrendítő volt, a második felvonásban mint szárnysegett légi tündér ritka együttérző feszültséget teremtett a nézők között. Partnerre, Mathias Heymann véleményem szerint a legjobb férfi balettsztár a párizsi operában. Nagy ívű ugrásaiból puhán érkezik a színpadra, precíz lábmunkája valamennyiünket elbűvöl és színészként sem utolsó. A közönség őt is értékelte, a variációi utáni tapsorkánok még a kinn dühöngő, hirtelen jött vihar mennydörgését is eltompították. Ideális párost alkottak. Lacotte verziója felveszi a versenyt a dán Bournonville-féle Szilfid-verzióval. Meg kell említeni a Madge boszi szerepében Alexis Renaud-t, aki mesebelien gonosz és félelmetes volt, bár Fülöp Viktor, a egykori magyar Szilfid Madge-énél jobbat nem láttam azóta sem. És még valami: a 154 táncost számláló együttesnek egy magyar tagja is akad, Parcen Zsófia, aki sajnos soha nem akart előbbre lépni a Quadrilles-ből. Talán ő is valamikor „ágyózik” – kár. Pedig az itt szerzett technikával, szorgalommal otthon már rég étoile lett volna, és nem csak egy szezonra.

Szezonkezdet: holland jubileumok, francia gála

Nemcsak a szezonzárás, hanem az évadkezdet is tartogat izgalmas előadásokat Amszterdamban. A Holland Nemzeti Balett a 2017–2018-as szezonban két különleges jubileum előtt tiszteleg: Hans van Manent, az egyik legnagyobb holland koreográfust – aki a társulat rezidens alkotója – köszöntik 85. születésnapja alkalmából. Munkássága áll az új évad középpontjában, és több műve is színpadra kerül.

Emellett megünneplik Rachel Beaujeant, aki a Holland Nemzeti Balett tagja negyven esztendeje, és táncosként Hans van Manent is meghihlette. Amikor búcsút intett a színpadnak, akkor is a társulat tagja maradt, ma is vezető pozíciót tölt be. Az amszterdami együttes kínálatában emellett akadnak régi és új klasszikusok, előadják a Csipkerózsikát és a Mata Harit. Bemutatóként kerül színre a brit koreográfus, David Dawson Richard Wagner zenéjére született alkotása, a Trisztán és Izolda.

Párizsban pedig gálával kezdik a szezont szeptember 21-én, az ünnepi esten Hans van Manen, Sidi Larbi Cherkaoui és George Balanchine koreográfiái kerülnek színre. Majd szintén több alkotó darabjaival folytatódik a bemutatók sora, hiszen előadják Balanchine Sztaravinszkij muzsikájára született Agonját, Pina Bausch Tavaszai áldozatát, valamint Saburo Teshigawara koreográfiáját Esa-Pekka Salonen zenéjére. Decemberben Alexander Ekman darabját láthatják az érdeklődők, a produkció zeneszerzője: Mikael Karlsson. Tavasszal szintén több alkotó műveinek tapsolhat a francia közönség, egy este James Thierrée, Hofesh Shechter, Iván Pérez és Crystal Pite koreográfiái kerülnek színre.

EZT NÉZZÜK AZ ŐRSZEL!

Győri Balett

A skarlát betű és Antoine de Saint-Exupéry A kis herceg című művéből készülő táncjátékot viszi színpadra a most kezdődő évadban a társulat. A skarlát betű premierje november 11-én lesz, a darabot Velekei László állítja színpadra. A kis herceget, amely gyermekdarabnak készül, 2018-ban mutatják be Zachár Lóránd koreográfiájával. Többször lépnek majd fel a fővárosban, valamint Pécsen, Keszthelyen és várhatóan Balatonfüreden is lesz egy-egy előadásuk, emellett Bécsben, Olaszország több városában és Moszkvában is vendégszerepelnek. Az orosz fővárosban nyolc előadást tartanak.

A Győri Balett társulatának négy új tagja van: Bálint Adél, Herkovic Eszter Adria, a szerb Luka Dimic és a brazil Thales Henrique.

Sopron Balett

A hatodik évadát kezdő Sopron Balett a nagyszínházban Táncrapszódia címmel három táncjátékot mutat be. Az előadás különlegessége, hogy két felvonásban táncolják el a művészek a három táncjátékot: a Labirintust, amelyet Demcsák Ottó koreografál, a Lángoló Szívet, amelyet Alekszej Batrakov, az oroszországi Szaranszki Balett igazgató-koreográfusa rendez és a Mozart-szeletet.

Pécsi Balett

Vincze Balázs igazgató: „Az idei első premierünk a 2017. szeptember 15–20. között megrendezett XI. Pécsi Nemzetközi Táncalálkozó nyitódarabja, Shakespeare nyomán A makrancos hölgy, amit Földi Béla koreografált.

A darab zenéjét Kovács Benjámín írja, aki a Száll a kakukk fészkére zenéjét is készítette. Októberben Mexikóba utazik a társulat két egyfelvonásossal: Bizet Carmen-szvitjével és Orff Carmina Buranájával. Ez utóbbi Herzog István kilencvenes években készült darabjának felújítása. 2018. április 20-án az új játszóhelyünkön, a ZSKN E78-ban Diamonds címmel két egyfelvonásos koreográfiát mutatunk be: Leo Mujic és Földi Béla készítenek fesztiváldarabokat. 2017 karácsonyán négy előadás lesz a Műpa Fesztiválszínházában a nagy sikerű Diótörőnkől. Kaposváron a 70-es években volt utoljára beérlelt előadása a Pécsi Balettnak:

a következő évadban Hófehérke és a hét törpe című mesebalettünket minimum hat alkalommal játsszuk a színház bérletrendszerében – ezt is a Nemzeti Táncszínházzal való együttműködésben valósítjuk meg!”

GG Tánc Eger

Az egri Gárdonyi Géza Színház legizgalmasabb, legegységibb vállalkozásának Madách Imre Az ember tragédiája című drámájának táncfeldolgozása ígérkezik a GG Tánc Eger előadásában, Topolánszky Tamás koreográfiájával. Október 18. és 22. között immár hatodik alkalommal rendezik meg az országos Egri Stúdiószínházi Táncfesztivált, október 18-án ennek nyitóelőadása lesz Livio Oliviera Berlinben alkotó brazil koreográfus egész estés stúdiódarabja.

Kecskemét City Balett

Az ötödik évadát kezdő társulat Balett+ Kőszegi Ákos elnevezésű produkciója októberben kerül színre, Prokofjev Rómeo és Júlia című előadásának premierjét pedig március 14-én tartják.

Nagyvárad Táncgyűttes

Nagyvárad Táncgyűttes A Nagyvárad Táncgyűttes Szabó T. Anna alkotásából inspirációt merítve, Senki madara címmel nagyszínpadi előadással várja a közönséget Tóth Tünde rendezésében, illetve bemutatja Győrfi Csaba és Tócsa Imola fiatal koreográfusok egész estés előadását. Arany János születésének 200. évfordulója alkalmából a társulat művészei Bihar megyei néptáncscsoportokkal együttműködve Hídvatás címmel dolgozzák fel a nagyszalontai költőóriás balladait táncformában.

Feledi Project

Bartók kicsit másképp premierrel kezdi a évadot Feledi János. A Feledi János vezette Feledi Project ismét élő zenés táncelőadásra készül Hat tánc címmel. Bartók Béla Román népi táncok művének jazzadaptációját az Oláh Dezső Trió zenekarral szeptember 28-án mutatják be a Várkert Bazárban a Nemzeti Táncszínház szervezésében.

KORA ŐSZTŐL LEHET PÁLYÁZNI AZ IMRE ZOLTÁN PROGRAMRA

Megalakult a magyarországi hivatásos táncművészet fiatal, pályakezdő alkotóit, koreográfusait, előadóművészeit évente 100 millió forinttal támogató Imre Zoltán Program Ideiglenes Kollégiuma. A testület vezetője Pataki András, a Szegedi Kortárs Balett igazgatója, kollégiumi tagok: Ertl Péter, a Nemzeti Táncszínház igazgatója, Nagy Zoltán, a Sín Kulturális Központ igazgatója és Kovács Gerzson Péter, a TranzDanz művészeti vezetője. 2017. június 15-én a kollégium megtartotta alakuló ülését, majd június 21-én Győrben, a XIII. Magyar Táncfesztivál szakmai fórumán konzultált a hazai hivatásos táncművészet képviselőivel. Az NKA Imre Zoltán Program első pályázatának kiírására 2017 kora őszén kerül sor.

AZ EMMI 42 MILLIÓ FORINTTAL TÁMOGATJA A HAZAI PROFESSZIONÁLIS TÁNCMŰVÉSZETI SZERVEZETEKET

A magyarországi professzionális táncművészeti szervezetek hazai és külföldi vendégjáték, táncművészeti fesztivál, szemle, tematikus elő-

adás-sorozat szervezésére kérhetek pénzt az Emberi Erőforrások Minisztériuma által biztosított keretből. A vissza nem térítendő támogatásra 52 pályázat érkezett, Hoppál Péter kultúráért felelős államtitkár a szakbizottságok javaslatát jóváhagyva hozta meg döntését.

CSAKNEM 60 MILLIÓ FORINTOS TÁMOGATÁS JUT A HATÁRON TÚLI SZÍNHÁZAKNAK ÉS TÁNCGYŰTTESEKNEK

A teljes keretösszegre 21 színházi, valamint 13 táncművészeti pályázat érkezett. A professzionális határon túli táncművészeti szervezetek szakmai együttműködésre és képzésre összesen 11,5 millió forint támogatást nyertek. Közülük az Udvarhely Néptáncműhely és a Háromszék Táncgyűttes külön-külön 1,8 millió forint támogatást kap. A Maros Művészegyüttes egymillió forintból valósíthatja meg terveit.

VI. NEMZETKÖZI TÁNCUDOMÁNYI KONFERENCIA

A Magyar Táncművészeti Egyetem Táncművészet és intellektualitás címmel 2017. november

17–18-án rendez meg a VI. Nemzetközi Táncudományi Konferenciáját. Az előadások témái között szerepel az intellektualitás szerepe az alkotói és előadói folyamatban, a táncművész- és táncpedagógus-képzés értelmiségképző funkciói, valamint módszertana, jelentős előadó- és alkotóművész-pályaképek, az intellektualitás és közösség, tánc és kulturális emlékezet, a táncelmélet és tánc történet kutatásmódszertana.

KINEVEZÉSEK AZ MTE-N

Egyetemi docensi kinevezéseket adott át Szakály György rektor a Magyar Táncművészeti Egyetem tanévnyitóján Bólya Anna Mária, Egey Emese, Széll Rita és Szurmayné Hortobágyi Gyöngyvér oktatók részére.

ÚJ ÜGYVEZETŐ

A HONVÉD EGYÜTTESNÉL

Bolvári-Takács Gábor lemondását követően 2017. szeptember 1-jétől Zsuráfszky Zoltán művészeti vezető, Kossuth-díjas kiváló művész látja el a Honvéd Együttes Művészeti Nkft. ügyvezető feladatait.

Így ünnepel a Royal Ballet

A LONDONI KIRÁLYI BALETT JÚNIUS 6-ÁN ASHTON-ESTET TARTOTT. A HÁROMFELVONÁSOS MŰSORT VILÁGSZERTE LÁTHATTA AZ ARRA KÍVÁNCSI KÖZÖNSÉG A HD-BEN SUGÁRZÓ MOZIKNAK KÖSZÖNHETŐEN.

Szöveg: Gara Márk | Fotó: Tristram Kenton

Sir Frederick Ashton a 20. század egyik kétségtelenül legjelentősebb koreográfusa volt, akinek majdnem ötvenéves munkássága alatt az angol balett nemcsak kifejlődött, hanem nemzetközi szinten is jelentőssé vált. Sir Fred számtalan műve között vannak kiválók és kevésbé érdekesekek. Nem mindenki mondhatta el azt, amit Seregi László úgy fogalmazott meg, hogy „a sikertelen darbjaimat nem készítettem el”. A háromrészes est első számaként Az álom című koreográfia került színre, amelyet 1964-ben mutattak be. A Mendelssohn kísérezzenéjére épülő Szentivánéji álom adaptáció a shakespeare-i történet tündéri oldalát emeli ki, de ez még kevés ahhoz, hogy az életmű legerősebb darabja legyen. Szép táncok vannak benne, és itt a szép jelző nem pusztán zurnalista díszítvény, tényleg minden szép és művészi, de nem elementáris. A legérdekesebb talán az az ötlet, hogy a számrára változott Zubolyt spiccen táncoltatja Ashton. Hiába azonban a kicsit hibbant mesteremberek, a civódó szerelmesek, a balett mégis Oberonra – Steven McRae – és Titániára koncentrál, ez utóbbi szerepet ezúttal Akane Takada táncolta a sérült Sarah Lamb helyett. Mindketten korrekt teljesítményt nyújtottak, de látszik, hogy nem alkotnak összeszokott párost. Még Valentino Zucchettit kell kiemelni Puck hálás szerepében.

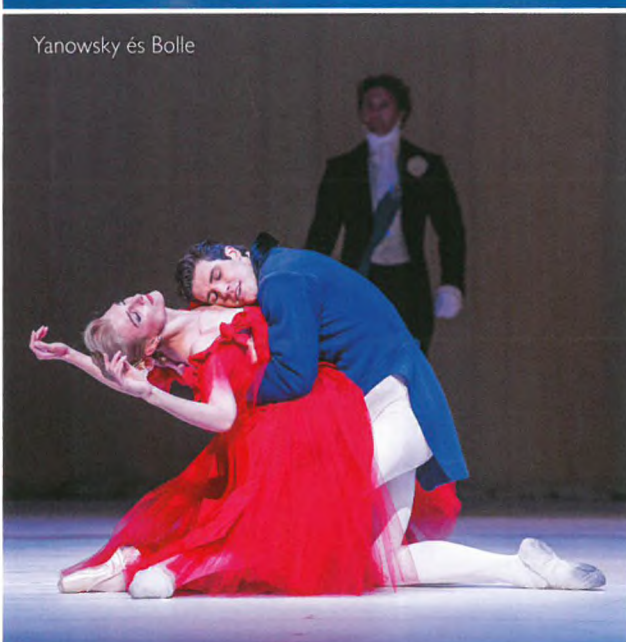
Miután leküzdöttük a tündérhadat, egy sokkal korábbi opuszt láthattunk, amely egyike Ashton remekműveinek. Az 1946-ban

bemutatott Szimfonikus variációk César Franck azonos című darbjára készült. A három párra épülő balett kiváló példája a koreográfus zsenialitásának. Megvan benne az angol stílus minden eleme: könnyedség, muzikalitás, elegancia, plasztikus karhasználat és bombabiztos spicctechnika a nőknél. Néha felsejlenek mozdulati emlékfoslányok Nyizsinszka Őzikék című művéből, hiszen a nagy orosz koreográfus Ashton példaképe volt, és némi áthallás Balanchine Apollójából is felfedezhető. De kit érdekel mindez, ha a balett maga a csoda?! Érdekes megfigyelni, hogy a szimfonikus balett megvalósítása mennyire izgalomban tartotta az 1940-es évek koreográfusait. Az először Balanchine által sikerre vitt műfajnak számos koreográfus lett a rajongója, és elfogadva a „kihívást”, sorra megkomponálták saját remekműveiket. Így tett Serge Lifar 1943-ban a Szvit fehérben című balettjével vagy Harald Lander az Etüdökkel 1948-ban, miközben Balanchine Párizsban színre vitte a C-dúr szimfóniát. Mind a négy mű mutatja alkotójuk egyéniségét, és előkelő helyet foglalnak el a balett történetében. Ha a szereposztást nézzük, akkor a nők teljesítménye számomra egységesebb volt. Külön ki kell emelni Marianela Núñezt, aki jelenleg a Royal Ballet vezető és valóban mindent tudó balerinája. Partnereit, Yasmine Naghdi-t és Yuhui Choe-t is dicséret illeti. A férfakkal sajnos ezúttal nem voltam kibékülve. Hiába ugyanis Vagyim Muntagirov szép lábfeje és nyúlánk alakja, sem férfiasnak, sem pontosnak nem találtam, ráadásul Núñezzel párosítva

Zenaída Yanowsky mint Marguerite
és Roberto Bolle Armand szerepében

Yanowsky és Bolle

– aki mindig is inkább érettebb, asszonyi karakter volt – szembe-
tűnő Muntagirov kisfiúsága. James Hay és Tristan Dyer sem tűnt
nagyágyúnak, pedig korábban olyan szereposztásokkal is láttam
a Szimfonikus variációkat, amelyekben az akkori szereplők mára
szinte mind vezető szólistákká lettek.

Az est záróakkordját a Marguerite és Armand című koreográfia
jelentette. A kaméliás hölgy egyfelvonásos változata a másodvi-
rágzását élő brit prima ballerina assoluta, Margot Fonteyn – aki
mellesleg évtizedeken át volt Ashton múzsája – és a Szovjetuni-
óból abban az időben disszidált Rudolf Nurejev számára készült
1963-ban. Kettőjük között izzott a levegő, így ez a Liszt-muzsikára
készült koreográfia emblematikus repertoárdarabjuk lett. Sokáig
csak ők táncolhatták, majd egyre több társulat repertoárján tűnt
fel a balett. A beteg kurtizán és a nemesifjú beteljesületlen sze-
relme műfajtól függetlenül sokakat megihletett ifjabb Alexandre
Dumas regényének megjelenése óta. Ha a címszereplőket ala-
kítók nem képesek olyan szenvedélyt vinni a játékukba, hogy
a néző ne térjen magához, akkor minden hiába. Ezúttal Zenaída
Yanowsky és Roberto Bolle keltette életre a karaktereket. Hála
az operatőröknek, a szereplők minden rezdülését láthattuk, és
ez nagy gyönyörűséget szerzett. A profizmus, a művészi alázat és
a tehetség olyan elegye került a nézők elé, ami ritka manapság.
Ráadásul ez az egyfelvonásos Yanowsky búcsúelőadása is volt,
ezért tanúi lehettünk annak, miként búcsúzik el egy principal Lon-
donban. Szívmelengető volt látni, ahogyan az általában nem túl
vérbő angol közönség szeretete megnyilvánult Yanowsky és az est
felé. Túl virágesőn és kazalnyi csokrokon, felvonultak a ballerina
kollégái, egykori és mai szólistatársai, és a sort az igazgatói beszéd
tetőzte be. Nemcsak azt hallottuk Kevin O'Hare-től, hogy milyen
kiváló művész Yanowsky, hanem egy olyan gesztus is elhangzott,
hogy hiába távozik 41 évesen, ők visszavárják. Ekkor összeszorult
a szívem, mert a hazai táncéletből pont a nagyvonalúság, a gesz-
tus és a stílus hiányzik. Gyakran kisszerűséggel zárul le egy-egy
pályáiv, és még a lehetősége sincs meg annak, hogy valaki sokévi
szolgálat után ünneplés közepette vonuljon vissza. Arról nem is
beszélve, hogy a folyamatosság és a művészi hagyomány érte-
lmében valakit tovább akarjanak foglalkoztatni, hogy továbbra is
bízzanak benne.

Yanowsky egyike a balettvilág egyre fogyó egyéniségeinek, hiszen
sokan úgy vélik, a testi adottságok, az egyformaság és a munka elég
a művésszé váláshoz. Ezzel szemben ő a kicsitől a vezető szerepekig
fokozatosan építkezve és érve alkotott egyénit, talán Marguerite és
a Szív királynő az Alice Csodaországban című Wheeldon-balettből
a legemlékezetesebb. Kívánom, hogy találja meg a boldogságot
a baletten kívül is, hiszen operaénekes férje, Simon Keenlyside és
két gyermeke bizonytalannal ki fogja tölteni további életét.

”

Yanowsky egyike a balettvilág egyre fogyó egyéniségei-
nek, hiszen sokan úgy vélik, a testi adottságok,
az egyformaság és a munka elég a művésszé váláshoz.

”

ZENE, TÁNC – ÉLET, HALÁL

Béjart: Ballet for life – Balett az életért,
Béjart Ballet Lausanne – 2017. július 21.,
Kultúrák és Kontinensek Fesztiválja,
Margitszigeti Szabadtéri Színpad

NEGYVENNÉGY ÉVVEL MAURICE BÉJART FRANCIA BALETTMŰVÉSZ ÉS KOREOGRÁFUS TÁRSULATÁNAK ELSŐ BUDAPESTI BEMUTATKOZÁSA UTÁN A LAUSANNE-I SZÉKHELYŰ EGYÜTTES IMMÁR GIL ROMAN VEZETÉSÉVEL ISMÉT TELT HÁZAS SIKERT ARATOTT A BUDAPESTI NYÁRI FESZTIVÁL KERETÉBEN. *BALLET FOR LIFE* CÍMŰ DARABJUKKAL EMLÉKEZTEK NEMCSAK A 90 ÉVE SZÜLETETT ÉS 10 ÉVE ELHUNYT KOREOGRÁFUSMESTERRE, HANEM AZ ELŐADÁS 20 ÉVVEL EZELEŐTT MEGHALT JELMEZTERVEZŐJÉRE, GIANNI VERSACE-RA ÉS FŐLEG A FIATALON ELHUNYT HÁROM ZSENIRE (MOZART, FREDDIE MERCURY, JORGE DONN), AKIK KÖRÉ EREDENDŐEN A DARAB ÉPÜL.

Szöveg: Kovács Péter | Fotó: Éder Vera

A 20. század táncművészetének – kevéssé vitatható módon – egyik legmeghatározóbb alakja a 10 éve elhunyt Maurice Béjart. Művésze-te, gondolkodásmódja, újító és egyedi formanyelve a 70-es évektől kezdődően a magyar táncművészetnek is hatalmas lökést adott.

A Ballet for life alapmotívuma három alakhoz kapcsolható szorosán: a komolyzene csodagyerekéhez és géniuszához, W. A. Mozarthoz, akinek zenéje több alkalommal visszatér a darabban, a 20. század második felének ikonikus énekeséhez, a Queen zenekar frontemberéhez, Freddie Mercuryhoz, valamint Béjart egykori vezető táncosához, aki nem pusztán társulatának volt része, hanem életének is. Mozart 35 esztendősen, Freddie Mercury és Jorge Donn pedig 45 évesen hunyt el. E három művész alkotói világa olyan impulzusegyüttest alkot, amely Béjart kezei között fonódik össze egy minden értelemben monumentális előadássá. Talán érdemes megemlíteni egy másik közreműködő zsenit, aki éppen húsz évvel ezelőtt halt erőszakos halált. Gianni Versace tervezte a darab külön produkciós értékű jelmezeit, s nemcsak méltó partnere volt Béjart alkotói fantáziájának, hanem néha még fölé is emelkedett.

Béjart munkásságában folyamatosan ott rezonál a múzsa szerepe, hiszen darabjainak ihlető forrása egy-egy másik személlyel történő dinamikában formálódik és bontakozik ki. Minden vezető tán-

cosa szinte hasonló szépségideált testesített meg, alkotói munkája nem egyszer rövid liezonokkal szövődött át. Kiemelkedik viszont Jorge Donn, akinek emléke végig ott pulzál a Ballet for life-ban, nem pusztán egy kissé hosszúra nyúlt videobejátszás erejéig, hanem maga a karakter is, s az egyik vezető szerepet alakító Julien Favreau szintén kísértetiesen hasonlít rá. Donn testesítette meg Béjart számára a tökéletes műsát, és 1997-ben úgy nyilatkozott, hogy nagy, kiemelkedő szerelem volt az övék, s „mérhetetlenül hiányzik és személye pótolhatatlan”.

Ha Béjart alkotói pályáján végigtekintünk, jól látható, hogy nem csupán a tánc hagyományait, formanyelvét, hanem egyúttal műfaji kereteit is kreatív módon gondolja újra. Éppen ezért, ha a Ballet for life műfaját próbáljuk megragadni, szükség van a klaszszikus műfaji keretek háttérbe helyezésére. Béjart koreográfiáiban ugyanis nagyfokú kontrasztosságot találunk e tekintetben is, az óriási tömegeknek szóló, hatalmas színpadon megjelenő grandiózus táncdrámák (Don Juan, Rómeó és Júlia) mellett sok kamaradarabot (Opus 5., Triószonáta) is találunk, amelyek jóval kisebb térben és szűkebb célközönségnek szólnak. A grandiózusság itt egyáltalán nem túlzó fogalom, hiszen egy-egy előadás több tízezres közönséget is képes volt megszólítani. Az a gesztus, hogy Béjart a társulatát a „XX. Század Balettjének” nevezte, és hitt abban, hogy a tánc a 20. század vezető műfaja, valóságga vált mun-

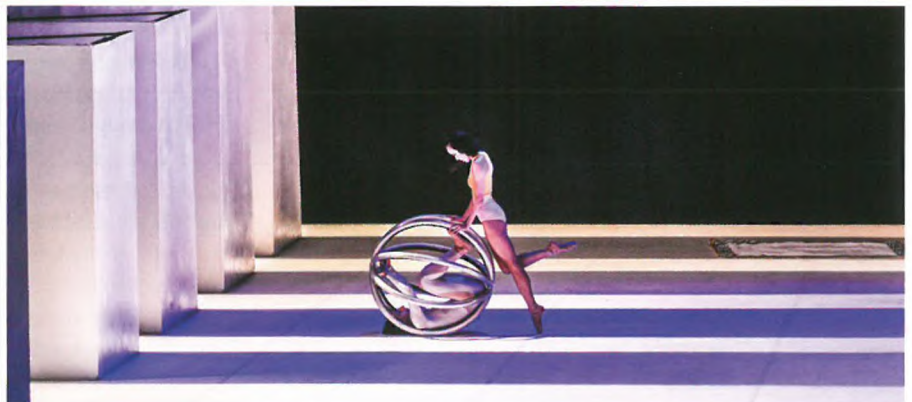
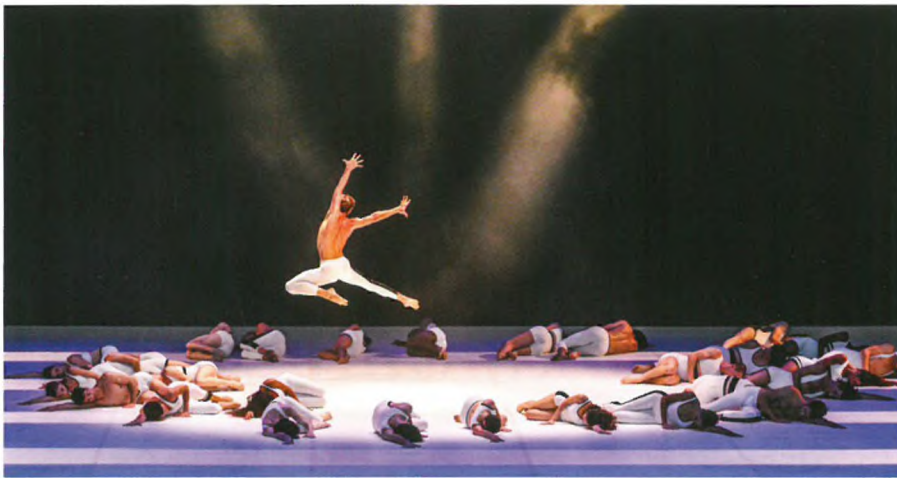
kásságában. A Ballet for life mind színpadképében, mind zenei világában a monumentális előadások közé tartozik. Ezt a törekvést erősíti a Queen és Mozart zenéjére épülő koreográfia is, amely az idősebbtől a fiatalabb generációig mindenkit képes megszólítani. Ennek mentén nevezhetnénk az előadást táncdrámának is, de valójában látványos show bontakozik ki a szemünk előtt a hatalmas színpadon: a táncosok forgatagával, a tökéletesen bevilágított látvánnyal, az alkotás végén található – Jorge Donnt megjelenítő – videobetéttel, illetve a megannyi – a népszerű kultúra regiszteréhez tartozó – slágerrel.

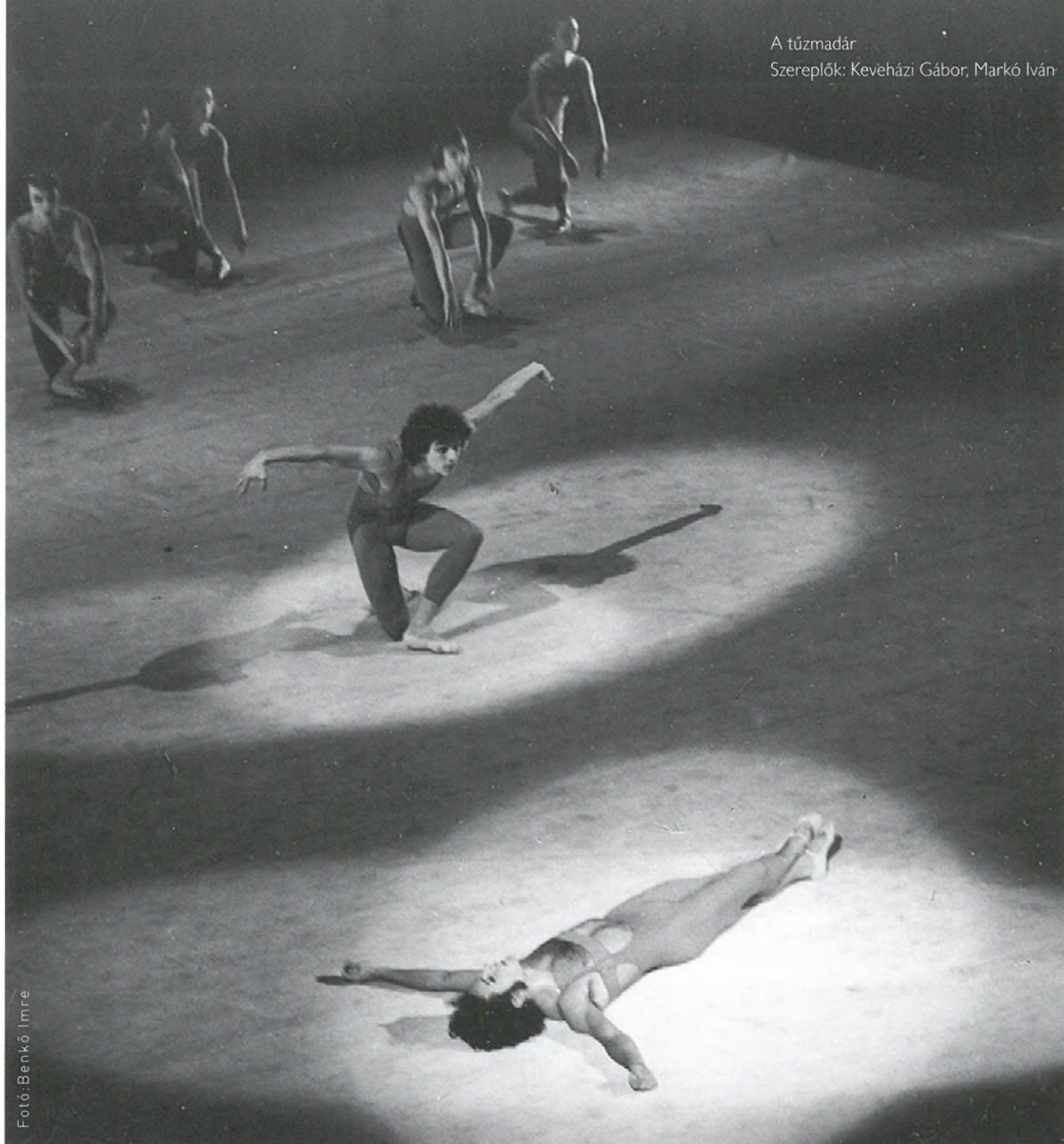
Balett – ígéri a címében az alkotás. Béjart szemléletmódjában ez a fogalom azonban semmiképp sem műfaji keret a klasszikus formanyelv értelmében. Hiszen a gondolat, a karakter, a személyiség minden koreográfiájában elsőbbséget élvez a klasszikus balett mozdulatrendszerével szemben (Nyizinszkij, az Isten bohóca – Jorge Donn, Egy vándorlegény dala – Rudolf Nurejev, Sissi – Sylvie Guillem). Aki tehát a tiszta klasszika formavilágát kéri számon, az csalódni fog. A táncnak ugyanis a technikán kívül legalább annyira fontos összetevője az ösztönösség, a zsigeriség. Béjart szuggesztív forrásai rendkívül sokrétűek, egyaránt épít a klasszikára vagy épp a keleti kultúra mozgásformáira. Ez a szintetizáló képesség teszi őt karakteres és felismerhető alkotóvá.

A Ballet for life rendkívül minimalista színpadképpel dolgozik, kiüresített térben bontakozik ki az előadás. Amennyire jellemző Béjart-ra a kontrasztosság, annyira válik itt is uralkodóvá a fehér és a fekete színek archetipikus rendszere, amelyet a kosztümtervező Gianni Versace lélegzetelállító munkái tesznek még intenzívebbé. A kezdő színpadkép egy vakítóan fehér „tabula rasa”-ban indul: a földön fekvő táncosok lepellet letakart teste, amit lassan lehúznak magukról, egyfajta születésszimbólum. Ez a motívum a

darab végén is visszaköszön, amelyben az előadók újra magukra húzzák a leplet – az életben tehát minden a születés és a halál perspektívájából válik értelmessé, értelmezhetővé, és e kettő lényegét tekintve egybetartozik. Ebben a keretben bontakozik ki az emberi élet megannyi felemelő és drámai pillanata, a szerelem, a társas kapcsolatok, a kirekesztés, a sikerek és a kudarcok egymásutánisága, a magasba szárnyalás és az ikaroszi hanyatlás. Mindezt Béjart jól értelmezhető keretben tárja a néző elé – show tehát ebben az értelemben is, amely nem csupán a „pallérozott szeműek és fülűek” számára nyújt élvezetet, hanem azoknak is, akik kevésbé mozognak otthonosan a klasszikus balett világában. Talán ebből fakad, hogy néhány helyütt a mű a finomabb utalások helyett hajlamos a túlmagyarázásra.

Külön érdekessége a darabnak a zene és a mozgás közötti intenzív viszony, hiszen időnként a dalszövegek is a reflexió tárgyivá válnak. Béjart érzékenységet tükrözi, hogy a szövegekhez rendkívül termékeny módon viszonyul. „Hogy az ember valamire való koreográfiát csináljon, annak az az első feltétele, hogy szerelmes legyen a zenébe. A zene számomra nélkülözhetetlen, segít, hogy megértsem az életet, és talán abban is, hogy élni tudjam” – fogalmazza meg az alkotó a zenével való viszonyát, amely jól tapintható módon egyfajta életben tartó erő Béjart számára. Sok esetben inspirálódik irodalmi szövegekből, amelyekből gyakran egy-egy fogalmat, mondatot, gondolatot helyez a fókuszba – így nyújtanak kezdet a dalszövegek és -részletek a táncnak, dialógusra invitálva azokat. Ebből bontakozik ki az a monumentális emlékmű, amely nem csupán emlékeztet, hanem képes arra, hogy életre keltse és életben tartsa azt a tragikus triász, amelyre a darab emlékezni kíván. Béjart interpretálásában az egykori művészek új oldalai, színei, hangjai elevenednek meg, amit a halál biológiai ténye sem képes legyőzni.

Fotó: Benkő Imre

TŰZMADÁR, A SZOCIALISTA FORRADALMÁR!

Szöveg: Péli Nagy Kata | Fotó: PIM-OSZMI Táncarchívum

A Magyar Állami Operaház 1973 decemberében mutatta be egy szerzői est keretében Béjart három darabját: a Tűzmadárt, az Opus 5.-öt és a Tavaszünnepet. A hazai táncszakma már régóta ki volt éhezve az addig játszott néhány klasszikus darab, a szovjet-orosz és csekély számú hazai alkotó művein kívül a friss nyugati áramlatokra, az új irányvonalakra. A Magyar Állami Operaház balettigazgatói székébe 1961-ben nevezték Lőrinc Györgyöt, aki kereste az új alkotásokhoz való hozzáférés lehetőségét, de ez nem volt egyszerű a keleti blokk országában.

A hetvenes évek gazdasági téren hozott némi nyitást a piacibb szemlélet felé, lásd 1968-ban vezették be az úgynevezett új me-

chanizmust, és a nagy állami cégek berkein belül megjelentek a GMK-k mint a keresletérzékeny vállalkozások csírái, a kultúra mozgásterét azonban az egypártrendszerre épülő kormányban Aczél György és munkatársai határozták meg. Magyarország még így is a szocialista rendszer más országai által irigylet reformállam volt, és sok esetben a tilt-tűr-támogat kultúrpolitikájában egyre nagyobb tér jutott a középső kategóriának. Így aztán Lőrinc elérte, hogy Béjart-t, és műveinek bemutatását elfogadják az állami kultúrpolitika. Az ezt megelőző évben Markó Iván, az Operaház akkori szólistája a lengyelországi Lódzban megnézte a XX. Század Balettjének egyik előadását, és a koreográfussal való találkozás után Béjart kikérte őt a Tűzmadár címszerepére.

A kialakult kapcsolatnak és főleg a „win to win” szituációnak köszönhetően Lőrinc elérte, hogy Metzger Márta és Markó Iván a Várnai Balettversenyen eltáncolhatták Béjart Opus 5. című kettősét, együttesének három vezető művésze: Maina Gielgud, Jorge Donn és Daniel Lommel pedig vendégszerepelt a Magyar Állami Operaházban. Megállapodtak egy budapesti bemutatóban is, amelyen Sztravinszkij: Tűzmadár, Webern: Opus 5. és Sztravinszkij: Le sacre du printemps (Tavaszünnep) című alkotása szerepelt.

Ki mit nyert ezzel? Béjart a budapesti bemutató révén egy lépéssel közelebb került az orosz vendégszereplés lehetőségéhez (hiszen aki ott sikert arat, az mindent visz), a hazai táncművészet pedig a maga módján egy szűk rést ütött a vasfüggönyön.

A Béjart-est mindvégig telt házzal ment Budapesten, de a kritika óvatos volt. Na nem a lelkesedést illetően, hanem az okát tekintve. Csekély számú írás jelent meg az idő tájt, ezek egy része kifejezetten a szocialista eszményeket és a forradalmár kötelezően megjelenítendő alakját, a „szocialista mondanivaló korszerű adekvát formáját” kereste Béjart koreográfiáiban. És meg is találta. Így lett a Tűzmadárból lángelkű forradalmár.

A budapesti 1973-as Béjart-est

a hazai kritikák tükrében

Forrás:

Körtvélyes Géza: Jegyzetek az Operaház két bemutatójához *Táncművészeti Értcsítő, a Magyar Táncművészek Szövetségének időszakos lapja, Budapest, 1974. I.*

„Amikor egy festményen erős a kontraszthatás, az eredeti színértékek önmagukban és egymáshoz viszonyítva is másképpen jelentkeznek. Ez a főként képzőművészeti, ugyanakkor általános szerkesztési-dramaturgiai törvény a táncszínpadra is vonatkozik, műveken belül és műsorrészek között is érvényesül. Legutóbb az Operaház nagyszerű Béjart-estjén tapasztalhattuk, amikor a művek közti különbségekből, a történetileg kialakuló hazai ízlésképből és a társulat karakteréből következően a Tavaszünnep erősebb benyomást keltett, és általában a kritikák is jobban fogadták mint a kiváló Tűzmadár-verziót.

Való igaz, hogy a magas izzású Sacre szomszédságában a még oly tündökletes Tűzmadár és az ugyancsak kitűnő, de visszafogott Opus 5. is opál színt öltött, azonban szerintem ez csak természetes kontraszt és utóhatás, egyben a műsorszerkezet kényszerű velejárója. Nem lenne szükséges ezért utólag a Tűzmadár »védelmére« kelni, bár többek között volt olyan kritika is, amelynek írója a maga állította rácsokon – zeneértelmezés, szövegátírás – akadt fenn, ahelyett, hogy szabadon engedte volna hatni magára a színpad szuggesztív kisugárzását.

Miért több, miért kiemelkedő táncmű szerintem a Tűzmadár, Béjart egyik legutóbbi remeke, és miért méltánytalan az a félárnyék, amit a Sacre vetít vissza erre a műre? Sorolnám: »csak« a koncepció, miszerint a Tűzmadár a forradalom géniusza és eszméje, az eszményített Forradalmár, a Költő maga vagy épp a Múza csókja – már ez is eszmei-művészi telitalálat. Ahogy mondják:

magától értetődően egyszerű, mint minden igazán nagy gondolat, ötlet –, csak éppen ki kellett találni. Másfelől: a mű is végtelenül egyszerű, a végsőig koncentrált, és e minőségben klasszikus értékű, megoldású. S legfőképpen: táncnyelv formálása tökéletesen fel tudta szívni-oldani a béjart-i gondolatot: a koreográfiai történetes folyamán az eszme teljesen formává változik át.

S itt álljunk meg egy pillanatra. Forradalmat, felkelést, partizánokat is láttunk már jó néhányszor a táncszínpadon, olykor egészen kitűnő megoldásban. A maga irányában és stílusában ilyen volt Vajnonen Párizs lángjai harmadik felvonásának záró képe, de különösen Mojszejev Partizánokja. Az előbbi monumentális feltartóztathatatlan erejével, a közhangulat fokozatos, táncos felfűtésével a robbanásig – az utóbbi páratlan megfigyeléseivel, tömör jellemzésével és szerkesztésével, táncos virtuozitásával és a beúszó cserkeszköpenyek felejthetetlen képével.

A Tűzmadárban Béjart, azt hiszem, nemcsak mást, hanem annyiban korszerűbbet is teremtett, hogy drámai táncművet alkotott a ma forradalmi partizánharcáról, a probléma teljesen jelenérvényű aspektusával, szélességével. Külső és külsődleges eszközök nélkül, csupán a jelmez és a fény támogatásával úgy, hogy mindent a táncra és a táncosokra épített, bizott, s még a nemesveretű Sztravinszkij-muzsika is, úgy tűnik, a század eleji romantika rekvizitumai nélkül szárnyalt magasabbra.

Ahogy itt a harc és a harcosok szükségszerűen szülik meg magukból az Eszmét és az eszme Megtestesítőjét – ahogy ezáltal a küzdelem magasabb fokra emelkedik, és ahogy a pillanatnyi vereség, megtorpanás teljes művészi súlyával a Tűzmadár alakjára terhelődik – ahogyan csodálatos sirató »madármonológját« Béjart a partizánok kollektív csoportjának antitéziseként megkoreografálja, erre nem sok példa volt a balettszínpad történetében! S nemkülönben a mű vége, amikor a poraiból megelevenedő, megsokszorozódó Főnix a harcot átveszi, erőt merít »elődjéből« és egyesül vele, majd – az apoteózisban statikussá váló muzsikát ellenpontozva – a záróakkordra a befejezetlen-végtelen szárnyalás plasztikailag is gyönyörű folyondár képét ülteti: itt az igazi nagy mester hibátlan, érzékeny találékonyságának lehetünk szemtanúi.

Apró részletekbe hatoló elemzésre volna szükség ahhoz, hogy kimutassam: micsoda »összegezően letisztult« nyelvi egyszerűség jellemzi ezt a koreográfiát elejétől végig. Ezúttal valóban nem lehetne hozzátenni, vagy elvenni egyetlen lépést, gesztust sem, ami felesleges lenne, vagy ami még fokozhatná a mű hatékonyságát. A legkisebb módosítás is a tartalmi-formai vonalvezetést változtatná meg, a részletek és az egész mű jelentését, felépítését. S ez a tény biztosan jelzi: zárt, megbonthatatlan struktúrával állunk szemben.

A sokat vitatott klasszikus balett itt – elsősorban a Tűzmadár nagymonológjában – teljesen aktuális kifejező szerephez jut, s fennigazolja időt álló önértékeit. Igazolja azt is, hogy Béjart a nagyvilág táncformáit végigpásztázva és elsajátítva hogyan tért meg a művészi feladat konkrét szükségletei szerint az európai klasszikus örökség általa is megújított és mindegyre megújulni képes elemeihez. Mozdulatnyelvéhez és tradíciójához, amely az elkötelezett, haladó nyugati művész alkotóműhelyében szocialista mondanivaló korszerű, adekvát formájává nemesedik.”

BÉJART, A MOSOLYGÓ GYILKOS

MAURICE BÉJART DARABJAINAK ELSŐ HAZAI BETANULÁSA NEM VOLT ZÖKKENŐMENTES. NEMCSAK A SZERZŐ STÍLUSA, HANEM A PRÓBAMÓDSZEREI IS SZOKATLANOK VOLTAK. KEVEHÁZI GÁBOR EGYEBEK MELLETT A TAVASZÜNNEP ÉS A TŰZMADÁR, PONGOR ILDIKÓ A BHAKTI FŐSZEREPLŐJE VOLT. ŐK EMLÉKEZNEK A KÖZÖS MUNKÁRA.

Interjú-összefoglaló: Kovács Péter | Fotó: PIM-OSZMI Táncarchívum

Hát akkor, még egyszer előlről!

Keveházi Gábor: Amikor bemutattuk a Béjart-estet 1973-ban, elképesztő hatása volt. Szinte hihetetlen, hogy az akkori vezetés nyitott volt a nyugatot képviselő XX. Század Balettje iránt.

Az első három-négy évben nem lehetett az előadásra jegyet kapni... Nekünk táncosoknak is nagyon nagy élményt jelentett, hiszen addig kizárólag klasszikus művekben táncoltunk, és végre jött egy olyan darab, amelyben nem feltétlenül a kristálytisza 5. pozíció zárása volt a legfontosabb, ráadásul rendkívül komoly mondanivalója volt a *Sacre du printemps*-nak is, nem is beszélve a *Tűzmadár*-ról, amely egy forradalomról szól – nem véletlen, hogy minden időben aktuális, a mai napig.

Pierre Dobrievich, Béjart első asszisztense jött betanítani, ami ritka pillanat volt, hiszen elvéve adtak el Béjart-darabot más társulatnak. De a szerző úgy gondolta, hogy kelet felé, Moszkva irányába jó kezdő lépés, ha Magyarországon bemutatják a műveit. Dobrievich, amikor bejött a terembe, a szólisták épp melegítettek, néhányan spicc-cipőben, mély hangon azt mondta: „Akkor most mindenki menjen le négykézlábra a földre!” Ekkor többen távoztak a teremből.

A bemutató előtt néhány nappal Béjart is megérkezett, megnézte az utolsó próbákat, hogy néhány apró mozdulatot még kijavítson. A *Sacre* kezdő képében 22 férfi van lent a földön, majd megszólal a csodás Sztravinszkij-zene, és a férfiak egyszerre felemelik a fejüket. Béjart hátradólt a székében, és a társulatot nézve azt mondta, ő ilyet még nem látott.

A történet folytatása, hogy amikor a milánói Scalába a XX. Század Balettje meghívást kapott, de más előadás miatt nem tudták azt elfogadni, Béjart azt mondta, tud az ő együttesénél egy jobbat. Így jutott el az Opera balettegységére a Scalába.

Két hétig dolgoztam vele Brüsszelben (a budapesti bemutatót

megelőzően a szólisták Brüsszelben készültek fel a szerepükre – a szerk.), és nyugodt szívvel mondhatom, hogy „mosolygó gyilkos” volt. Egy hangos szó nem hagyta el a száját, mindig elmondta, hogy mit szeretne látni, majd hozzátette: Még egyszer előlről! Megint eltáncoltam, és ismét elmondta, mit szeretne, majd újra mosolyogva, hogy Még egyszer előlről! Addig dolgoztattam, hogy a végén menni alig bírtam, nagyon maximalista és szuggesztív egyéniség volt. Reneszánsz tehetség, aki értett a zenéhez, a díszletekhez, több nyelven beszélt – nálunk utoljára talán Seregi László volt ilyen. Le tudta rajzolni, hogy mit szeretne látni.

Egyfajta ösztáncművész volt, aki nem csupán egy irányvonalat képviselt. Jól látszik, hogy 5-6 évente változott a koreográfiai formanyelve is. Az abszolút klasszikustól a legalternatívabb megoldásokig, mindent használt egy-egy alkotáson belül. Van egy nagyon szép történet, ami mindezt kifejezi. Egy velencei kulturális fesztiválon a szervezők kitalálták, hogy a Canale Grandén egy úszó színpad lassan oda-vissza közlekedjen a csatornán, amelyen előadást tartanak. Viszont jött egy hatalmas eső, és a szervezők azt tervezték, lemondják az eseményt. Mire Béjart azt válaszolta, hogy meg lesz tartva. Több százezer ember volt rá kíváncsi a csatorna két oldalán. A rögtönzött koncepciója az volt, hogy a 40 táncos körben elhelyezkedik a mozgó színpadon, ő középre ül, és rámutat valakire, aki aztán az adott zenére improvizálni kezd. Főként indiai szitárdarabokat használt ehhez, hiszen rajongott a szubkontinens kultúrájáért. Igen ám, de a táncosai összebe-széltek, és egy adott pillanatban az egész társulat visszamutatott rá. Erre Béjart besétált középre, és egy olyan variációt adott elő, amely hatalmas siker volt. Ehhez persze az kell, hogy roppantul szerette a táncosait, ők pedig tűzbe mentek érte.

Adok neked három alkalmat!

Pongor Ildikó: Sok versenyen vettem részt a hetvenes évek elején, és azt gondoltam, hogy szükségem lenne egy nagyon „ütős”, modern számra. Elmentem Lőrinc Györgyhez azzal, hogy segít-

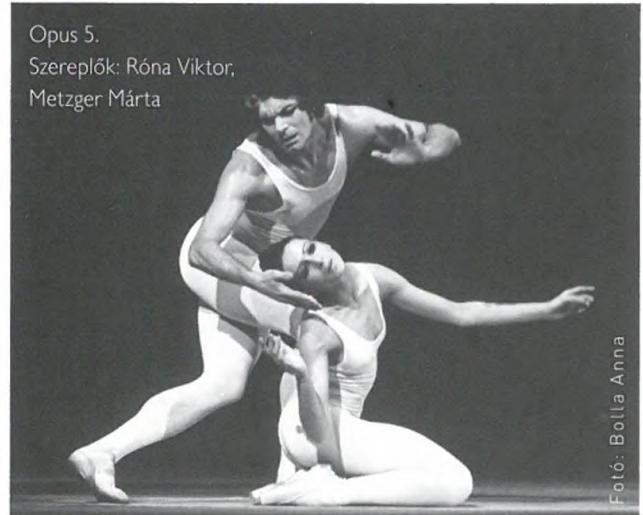
„Dobrievich bejött, és mély hangon azt mondta: »Akkor most mindenki menjen le négykézlábra a földre!« Ekkor többen távoztak a teremből.”

sen egy Bėjart-számot betanulni. Elindult egy diplomáciai levélváltás, és minisztériumi engedély birtokában – csodák csodájára támogatták az ötletet, Brüsszelben Bėjart odaadta a vezető balettmesterét és egy táncosát, hogy tanítsák be a Bhaktit. Amikor készen voltunk Erdélyi Sándorral, Bėjart megnézte, instrukciókat adott, és kérte, hogy táncoljuk el még egyszer. Ezek után még négy és fél órán át dolgoztunk; akkor tanultam meg, hogy hogyan kell beosztani az erőmet, hogyan kell utasításokat beépíteni és elraktározni. Nagyon sok koreográfia volt már a lábamban a klasszikus repertoárból, ez viszont teljesen más stílus, mozgásforma volt, ami sok dologban ellentmond a klasszikus tanulmányoknak, ráadásul nekünk abban az időben a balettintézetben még nem volt modern óránk.

Bėjart-ral a próbák egyfajta „never ending story”-ra emlékeztettek, amikor harmadszor mentem hátra, már mindenem remegett, annyira kimerült voltam. Egy tízperces pas de deux-t 15-20-szor táncoltam el egymás után – a hosszútávfutók érezhetnek ilyen szintű fáradtságot. Kértem tőle, hogy a várnai verseny után az Operaházban is eltáncolhassam a darabot. Rám nézett, és azt mondta: „Rendben, adok neked három alkalmat.”

Rettenetesen jó szeme volt a művészekhez, és elképesztően tudta fanatizálni az embert. Megfogta a vállamat, egészen közel jött hozzám, és úgy instruált, hogy senki más ne hallja. Ez nagyon intim mester-növédék kapcsolatra vall. Olyan átható, zöld szeme volt, mint valami drágakő – még ültében is mágikus ereje volt. Hatalmas tisztelet vette körül, élő legenda volt. Döbbenetesen tudta animálni a táncosokat, mindenki kitette a lelkét. A társulatában nem volt semmiféle hierarchia, bárki azonnal kaphatott főszerepet, akiről úgy érezte, hogy neki való és alkalmas rá.

A Bhaktiban – ami az indiai mitológiára épül – van egy olyan rész, ahol a férfi a nő mögött áll, mintegy átadva neki az ener-

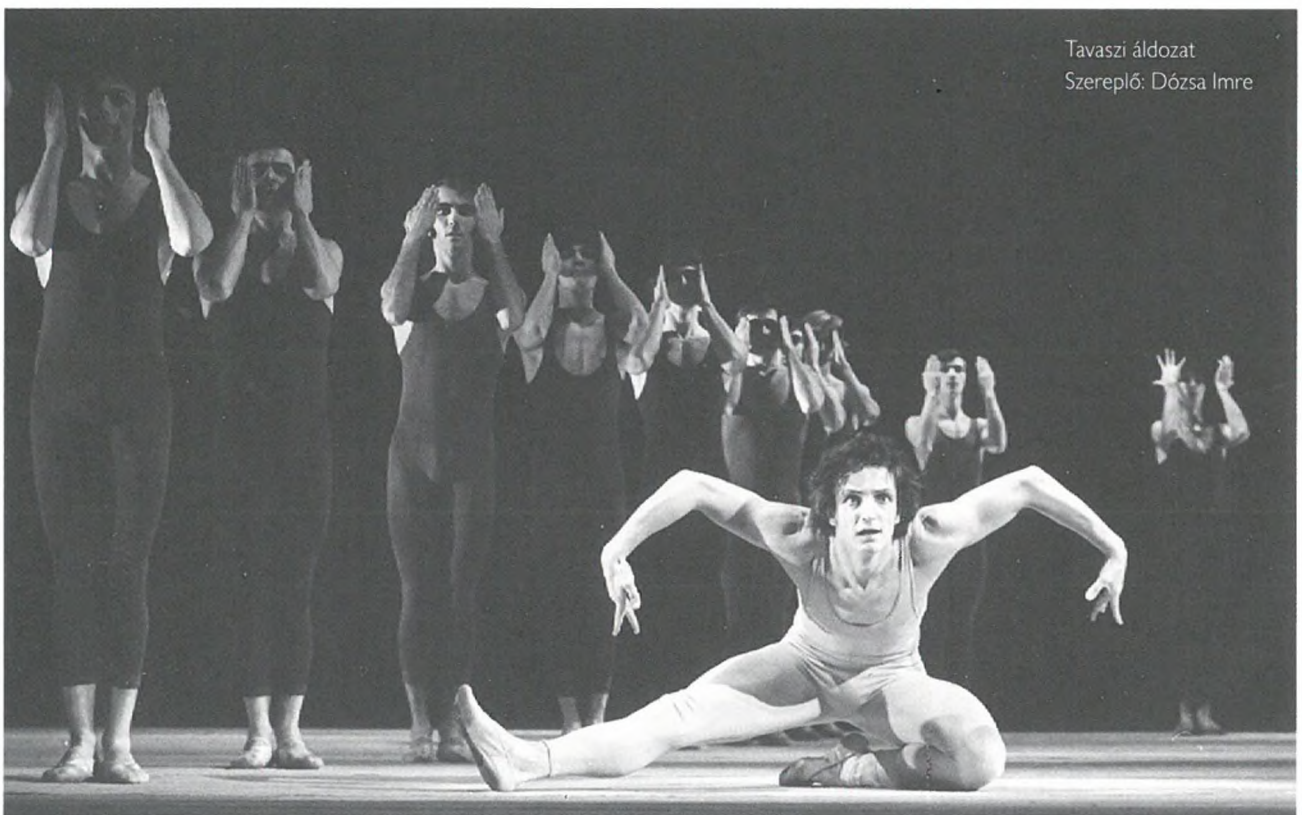

Opus 5.
Szereplők: Róna Viktor,
Metzger Márta

Fotó: Bolla Anna

giát. Bėjart azt mondta nekem, hogy ne a közönségre irányuljon a tekintet, hanem hátra, a kisagyba, mintha egyfajta szűrő lenne. Transzcendens instrukció volt, amely elemelte az embert, mintha más valóságban létezne. Ezt a módszert számos alkalommal használtam a legkülönbözőbb előadásokon, végigkísérte az eddigi életemet. Ő mondta egyszer azt is: „Menj végig a színpadon, és megmondom, hogy ki vagy!” Érezte az emberi kisugárzást és annak hiányát is. Olyan volt ez a koreográfiája, a Bhakti, mint egy csodálatos kirándulás, valamiféle jutalomjáték. Pedig technikailag nehéz volt, és az indiai zene semmilyen támpontot nem nyújtott a mozgást illetően.

A történet vége, hogy elmentünk a várnai versenyre, és akkora sikert arattunk, hogy kb. 12-szer hajoltunk meg a függöny előtt, ami eleve tiltott volt, hiszen versenyen vettünk részt, ahol jön a következő... Jurij Grigorovics ezen annyira felháborodott, hogy nem engedte, hogy a gálán eltáncoljuk. Végül bronzérmet kaptunk..

Tavaszi áldozat
Szereplő: Dózsa Imre

Fotó: ismeretlen [archív]

Nobuyoshi Asai: Nomads

SZABAD KAPCSOLÓDÁS – L1danceFest, 2017. szeptember 21–27.

AZ L1DANCEFEST ESEMÉNYEIT AZ IDÉN TIZENHATODIK ALKALOMMAL RENDEZI MEG AZ L1 FÜGGETLEN MŰVÉSZEK KÖZHASZNÚ EGYESÜLET, AMELYNEK FÓKUSZÁBAN AZ ELŐADÓ-MŰVÉSZET ÉS A NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉS ÁLL A NYITOTT SZELLEMŰ BEFOGADÁS ÉS ELFOGADÁS JEGYÉBEN.

Szöveg: Kunstár Mónika | Fotó: MASH, Vojtech Brtnicky

Az elmúlt évi jubileum és útkeresés után a fesztivál az idén új struktúrával, új arculattal jelentkezik. A rendezvény 17 előadást, 4 workshopot, egy előadó-művészetről szóló szimpóziumot, egy konferenciát és egy kiállítást lát vendégül. A nemzetközi áramlatokat 25 művész képviseli, akik 15 országból érkeznek. A válogatás fő szempontjait ismertette Ladjánszki Márta, az L1 Egyesület és az L1danceFest művészeti vezetője elmondta, hogy a fesztivál nem tűz ki tematikus célt maga elé, bár már az is egyfajta szempont, hogy igyekszik olyan előadókat meghívni és bemutatni, akik másképp nem jutnának el a magyar közönséghez. A most debütáló alkotók a tánc széles spektrumából merítenek, a kortárs társ-művészetekkel együttműködve hoznak létre mozgásszínházi, illetve táncelőadásokat. Az akrobatikus, légi és játékos izraeli Ofir Yudilevitchen kívül találkozhatunk a román Vlad Basiliu vizuális művészeti munkájával, amelynek fontos szereplője nemcsak az alkotó/szereplő, hanem a nézők jelenlétével változik maga az előadás is. Különleges koncert készül a PV4 Biennial Conference záró estéjén, ahol az amerikai–francia U. Aldridge Hansberry dobos és fuvolista két magyar muzsikussal, Jávorka Ádámval és Varga Zsolttal zenél együtt. Kísérő rendezvény lesz a MaMű Galériával való együttműködésben a Test-Vonal 2 című kiállítás, amelynek kurátora Koroknai Zsolt DLA. Kiállító művészek: Harsányi Réka–

Szűcs Dóra Ida–Bolcsó Bálint, Szűcs Réka, Horváth Helén Sára, Koroknai Zsolt DLA–Ladjánszki Márta, Lakat Andrea.

Háromnapos nemzetközi szimpózium keretében az előadó-művészetről folytatnak eszmecsere-t a CEU-n. Ezt követi a PV4 konferencia, ahol a visegrádi régió művészeinek együttműködési lehetőségeiről beszélgetnek a résztvevők. Mindkét esemény a nagyközönség és a szakma számára egyaránt nyitott.

Az L1danceFest úgynevezett showcase programjának az idén a MU Színház ad otthont. Három napig minden este 7-től az intézmény előterében egy-egy izgalmas munkába tekinthetünk bele. Így pl. a Tanzmobil Production és a két éve készült magyarországi interjúk bemutatója látható, amit a projekt két fő gazdája, a francia Sarah Blumenfeld és német Mira Lina Simon vezet majd. Lesz izgalmas 3D-s film is a skót Billy Cowie által készített The Revery Alone címmel, valamint az utolsó nap Blaskó Borbála (L1-rezidens, 2017) mutatkozik be B.A.H. című új munkájával.

A színházteremben minden nap további három-három előadást tartanak, így megismerhetjük Szabó Veronika (L1-rezidens, 2017) A kisbaba című szóló performanszát, a lengyel Paweł Sakowicz

Total című művét, Kovács Emese (L1-tag) Törékeny című duettjét. Ladjanszki Márta (L1-tag) munkabemutatóval jelentkezik helyzetjelentésM 2017–18 címen, Kovács István Ismerkedés a halállal című munkája pedig a performerek világát idézi. Az izraeli Lior Lazarof (L1-rezidens, 2017) Sometimes I Pour című szólójával debütál, a német Roxana Küwen Twenty toes izgalmas zsonglormutatványával kápráztat el, a japán Nobuyoshi Asai Nomads című duettjében pedig egy korábbi L1danceFest-résztevővel is találkozhatunk, visszatér hozzánk Ismaera Takeo Ishii. A japán táncosok a butoh táncműfajból kiindulva gondolkodnak és dolgoznak. És nem utolsósorban egy különleges élő zenei élmény lesz

a horvát Nastasja Štefanić Etude for viola and midi controller című alkotása.

A nemzetközi válogatást elsősorban az segíti, hogy a szervezők és az L1 Egyesület tagjai, rezidensei ellátogatnak külföldi fesztiválokra, helyi platformokra, ahol az adott ország előadásait látva, a művészekkel személyesen is beszélgetve kialakul az együttműködés, a figyelem és az érdeklődés egymás munkája iránt. Ennek egyik állomása, hogy a külföldi művészek meghívást kapnak az L1danceFest eseményeire és lehetőségük van a szabad kapcsolódásra a kortárs előadó-művészet platformján.

Ofir Yudilevich:
Gravitas

09.21-23
COLLECTIVITY & IN(TER)DEPENDENCE SZIMPÓZIUM

09.24
Performing V4 Biennial KONFERENCIA

L1 2017. szeptember 21–27.
Budapest

dance Fest

nemzetközi kortárs tánc-színházi előadások fesztiválja

09.25-27
SHOWCASE PROGRAM

www.L1.hu

BUTOH, A LEGTELEJESÉBB ÜRESSÉG TÁNCA

SZEPTEMBER 26. ÉS OKTÓBER 3. KÖZÖTT RENDEZIK MEG AZ 5. BODY.RADICAL NEMZETKÖZI ELŐADÓ-MŰVÉSZETI BIENNÁLÉT, AMELYEN MEGISMERHETJÜK A TÁVOL-KELETI ELŐADÓ-MŰVÉSZETEK LEGÚJABB IRÁNYZATAIT.

Szöveg: Szász Emese | Fotó: Takafumi Kodama, Hanfilm, Bozzo

A fesztiválnak a Nemzeti Táncszínház, a Magyar Nemzeti Galéria, a Hopp Ferenc Ázsiai Művészeti Múzeum ad teret Budapesten, valamint Pécsen a Zsolnay Kulturális Negyed. A rendezvény 2009-ben Butoh Fesztiválként indult, és azóta is kiemelt jelentőségűek a programban a butoh filozófiáját tükröző előadások, a kortárstánc-produkciók és a performanszkiadások. De mi is az a butoh?

A „legősibb” modern tánc

A butoh tánc nyugati szemmel nézve igencsak paradox jelenség: látva a külső jegyeit, a táncosok fehérre festett testfelületeit, a bő, kimonószerű ruhákat és a lassú mozdulatokat, mindenképpen valamiféle ősiség juthat eszünkbe, és azt gondolhatnánk, több száz éves japán tradícióról van szó, amelynek minden lépése a hagyomány által rögzített performatív cselekedet. Pedig az igazság az, hogy ez Japán modern tánc, egy avantgárd irányzat, amely az ötvenes évek végén alakult ki. De hogy lehet valami úgy modern, hogy közben ősi, rítikus? Valószínűleg egy japán butoh táncos már a kérdésfelvetésen is sokatmondóan mosolyogna, és ezzel máris rámutatna a műfaj kialakulásának miértjére. A butoh tánc ugyanis éppen a nyugati és keleti világlátás ütközéspontjánál fogant meg, amit a nyugati civilizációba ágyazott gondolkodással nehéz megérteni.

Ha történelmi és kultúrtörténeti tények felől közelítünk, akkor a második világháború végéig kell visszarepülni, ahol egy meggyötört, vesztet Japánt találunk. Amerika fennhatósága alatt felborult a Japán kultúra szigorúan felépített belső rendje, helyette modern demokráciát kellett létrehozni, amit azonban idegen testként kivetett magából a japán néplélek. Ebben az átmeneti állapotban, a nyugati civilizációval szembeni állásfoglalásként, született meg a butoh. Érdekes azonban, hogy míg a konzerválódott táncformákkal szembe fordult, addig az avantgárd kultúrából erősen inspirálódott: a századforduló színházcsinálóihoz, Antonin Artaud-hoz, a „könyörtelen színház” megteremtőjéhez, vagy az írók közül Jean Genet-hez hasonlóan a butoh is a sötétet és tiltottat, a rejtettet kereste, ami közelebb vezet az igazsághoz, mint bármi, ami csupán a felszínt tükrözi vissza.

A butoh tánc megszületésénél két ember bábáskodott: Tatsumi Hijikata, kora lázadó és újtó koreográfusa és Kazuo Ohno táncművész. Mindkettejük legfőbb törekvése az volt, hogy a személyről leválasztott, formákban gondolkodó, szerintük üres koreográfiák helyett megtalálják a mozgás transzcendenciáját. A két alkotó két egészen eltérő úton kereste az ehhez szükséges belső üresség állapotát, mégis csodálatosan tudtak együtt dolgozni. Előbbi a mozdulat felől közelített az érzelmekhez, utóbbi pedig az érzelmek felől a mozdulathoz. Hijikata pontról pontra megkoreografálta alkotásait, Kazuo Ohno da-

rabjai viszont fix pontokra épülő improvizációk voltak. Formailag is teljesen új műfaj született: a felfelé törekvő, légi nyugati balettel szemben a butoh nagyon erősen lefelé, a föld irányába törekszik, erre utal az elnevezés is: a butoh laza fordításban árnyékot jelent.

Megfogni a megfoghatatlant

Azt gondolhatnánk, értelmetlen dolog az ürességre építve előadást, hovatovább műfajt létrehozni. A butoh mégis ezt teszi. Mégpedig azért, mert ez az üresség egészen másképp értelmeződik, mint ahogy azt a fogyasztói társadalom belénk nevelte. Ez a belső állapot a buddhizmus ürességfogalmához és a zenhez hasonlítható. A táncos kiüríti elméjét, lecsendesíti az egóját, és olyan „üres edényké” válik, amit akár olyan tartalmakkal is meg tud tölteni, amiket talán a való életben fizikailag soha nem tapasztalt.

Hogy ez mit is jelent, azt a műfaj hazai nagykövete, a BODY.RADICAL Fesztivált is szervező BataRita fogalmazta meg szemléletesen a Fide-liónak adott korábbi interjújában: „Amikor színpadra lép az ember, akkor elengedi, elveszti a személyiségét, és a test közvetítő csatornáján keresztül általános, mindenki által megélt dolgok kerülnek elő”.

A másik jelentős magyar alkotó, aki közelebbi kapcsolatba került a butohal, Frenák Pál. Egy vele készült beszélgetésben így idézte fel Kazuo Ohnoval való találkozásait: „Kazuo akkor kilencvenvalahány éves volt. Állni már alig tudott, de a nagyon lassú butoh mozgásformával még mindig gyönyörűen dolgozott a teste, és hihetetlen, titokzatos energia áradt belőle. A fizikai leépüléssel a tudás áthelyeződik máshová, és a test képes lesz az univerzum energiáit használva mozdulni. Ő volt az, aki a legerőteljesebben szembesített önmagammal”.

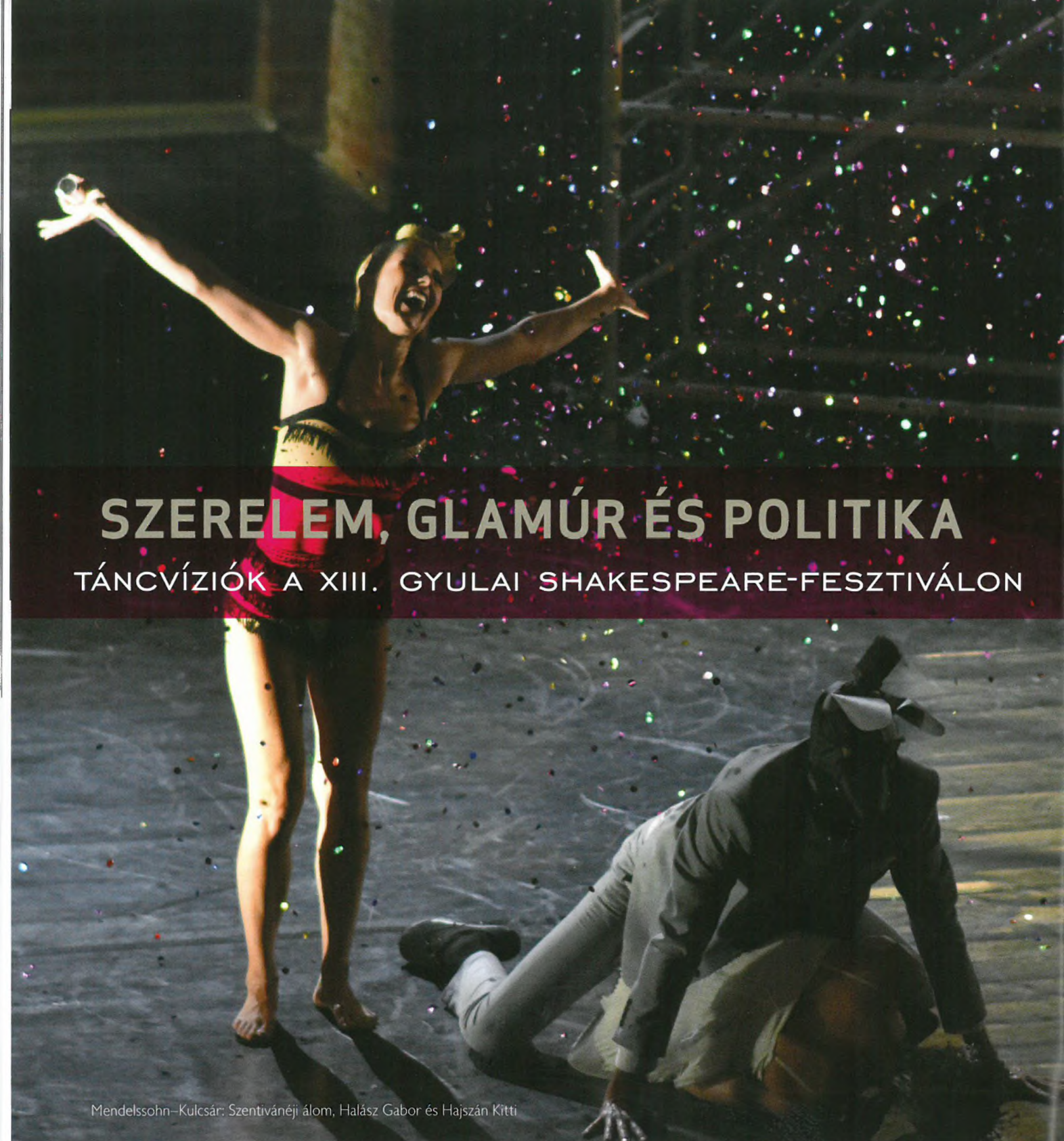
Jól kivehető szavaiból, hogy a butoh nem annyira formai technika, mint tudatállapot, a jelenlét művészete. Ezért van az, hogy a táncosoknak minimum egy évtizedig kell gyakorolniuk mentálisan és fizikailag, míg butoh táncossá válnak, Kazuo Ohno maga is

csak 50 éves kora után hozta létre első előadását. A témák pedig legtöbbször valamilyen örök érvényű létfilozófiai igazság megragadását veszik célba, legyen szó az ember természettel való kapcsolatáról, születésről, halálról vagy a létezés relativitásáról.

Butohtitkok első kézből

Az V. BODY.RADICAL egyik kiemelt vendége lesz Nakajima Natsu Japánból, aki a ma élő legidősebb női butoh táncos, nem mellelesleg a műfajt alapító Hijikata egyik legfontosabb táncosa. Ő nemcsak előad, de workshopot is tart, amelyen bárki ízelítőt kaphat a butoh tánc filozófiájáról. Tánclőadása a Like Smoke, Like Ash címet viseli, és ez tökéletesen visszatükrözi a mesterei által lefektetett elveket; nem véletlen, hiszen Nakajima egyúttal előtűk is tiszteleg ezzel a darabbal. Címadását így indokolta: „A japán füst és hamu írással magában foglalja a tűz írásjelét. Nemcsak etimológiailag utalnak vissza arra az elemre (tűz), amelyből keletkeztek, hanem vizuálisan egy következő állapotot – »tűzlétének« – következő állomását fejezik ki. Hijikata gyakorta javasolta tanítványainak, hogy váljanak »eltűnő-megjelenő« entitássá. Az »eltűnés« számára többet jelentett, mint pusztán önelőrlést, magában foglalt valami más egyebet is. A magában foglalás szerkezete, amelyben egy dolog valami más lehetőségét rejt, »össze-tett«-ként is jellemezhető. Gondoljunk csak a faszénre, amely a haldokló tüzet a parázsban rejtegeti. Ezen az úton tanított meg élni és táncolni Tatsumi Hijikata és Kazuo Ohno, így táncoltam egész életemben”.

Nakajima Natsu mellett a biennálé vendége lesz az Akram Kham társulatából kilépett koreai kortárs koreográfus, Lim Set Byeol és társulata, a hongkongi sztár, Yong Lock Ong és honfitársa, a forradalmi újító greenmay Tong, továbbá két fiatal japán tehetség: Watanabe Haruka és Shimojima Reisa. A bemutatókat minden este közönségtalálkozó követi, ahol választ kaphatunk az előadásokkal kapcsolatban felmerült kérdéseinkre, és talán még azt is megtudhatjuk, milyen titok áll a színpadi átváltozás mögött.

SZERELEM, GLAMÚR ÉS POLITIKA

TÁNCVÍZIÓK A XIII. GYULAI SHAKESPEARE-FESZTIVÁLON

Mendelssohn–Kulcsár: Szentivánéji álom, Halász Gabor és Hajszán Kitti

WILLIAM SHAKESPEARE-SZAVAK EGYETLEN KIMONDOTT SZÓ NÉLKÜL – TÁNCSZÍNPADON A GYULAI VÁRBAN, ILLETVE A GYULAI VÁRSZÍNHÁZ KAMARATERMÉBEN. KULCSÁR NOÉMI KOREOGRÁFIÁJA A SZENTIVÁNÉJI ÁLMOT, MÁNDY ILDIKÓÉ A MACBETHET – (LADY) MACBETHEK CÍMMEL –, TEHÁT SZERELMI VÍGJÁTÉKOT ÉS AZ EGYIK LEGVÉRESEBB TRAGÉDIÁT FORMÁLTA ÁT A KORTÁRS TÁNCMŰVÉSZET BÁTOR GESZTUSÁVAL HOL IJESZTŐ, HOL KACAGTATÓ ELŐADÁSSÁ.

Szöveg: Marx Laura | Fotó: Kiss Zoltán

Mendelssohn–Kulcsár: Szentivánéji álom

A fesztivál első bemutatója W. Shakespeare–Felix Mendelssohn: Szentivánéji álom című táncjátéka volt Kulcsár Noémi koreográfijával és rendezésében, a Tellabor elhivatott, szenvedélyes táncművészeinek előadásában.

Kulcsár igazi Shakespeare-fan, rajong a szürreális, történelemből és regéből összeszőtt szüzséért, imádjja a szenvedélyes bohóckodást, a zsigeri borzongást és az (ideiglenesen) taccsra tett, jéghideg elemző ész. Koreografálta már a Badora Társulattal a Sok hűhó semmiértet, a Macbethet, táncolt a Rómeó és Júliában, most pedig a fiatalság nyugtalanságáról, a szerelem ellentmondásairól, az emberi kapcsolatokra jellemző irracionális harmóniáról szóló Szentivánéji álmot formálta táncá.

Hogyan mállik szét a két ember szövetsége? Kulcsárt ez izgatta a darab kapcsán. Hermia, ugye, Lysandert szereti, de Égeus király, az apja, Demetriusnak ígérte a lánya kezét, akibe viszont titokban Heléna szerelmes. Égeus végül úgy dönt, Hermiának választania kell az esküvője napjái: vagy hozzámegy Demetriushoz, vagy végleg lemond a férfiáról, minden férfiról...

Hermia megszökik Lysanderrel a sötét, misztikus erdőbe. Az „erdőbe”, ahol az élet bonyodalmait játszódna, azóta is, mindig. Eközben Theseus, Athén ura és Hippolyta, az amazonkirálynő esküvőjükre készülnek. Puck pedig (beszédesebb név, hamis ráncokat, aggodalmat, csínytevést és ajakbiggyesztést is jelent), aki Kulcsár darabjának abszolút főszereplője, csillámporos, 1910-ből ide-ropogtató glamúrbohóc, tévedésből-szándékosan, de számárfejjé változtatja Zuboly fejét. Ez épp kapóra jön a feleségével civódó Oberon tündérkirálynak, aki varázspont szór a tündérkirálynő szemébe azzal a megborult elméjű szándékkal, hogy a nő feleszeressen az első szemé elé kerülő teremtménybe, amikor felébred. Titania elsőként természetesen a számmal találkozik.

Puck Lysander szemébe is hint a csodaszerből, így ő is szerelmes lesz Helénába. Puck egy idő után tévedésnek látja, amit tett, és Demetrius szemébe is szór a porból: a két férfi rövid időn belül párbajozik tehát Helénáért.

Oberon, aki Kulcsár rendezésében végig igen konfliktusos kapcsolatban áll Puckkal, végül kibogozza az összegabalyodott cselekményt. Esküvőjének napjára Demetrius Helénát, Lysander Hermiát választja páru, a szamar visszaváltozik, Theseus és Hippolyta házasságra lép!

Szövetség? Felbomlás? Szerelem? Hogy épkezláb a sztori? Szürrealista bábszínházban vagyunk. Sebezhetetlen testbábok, embertárgyak (nem először Kulcsár-rendezésben), és egy groteszk álmot látunk, amelyben egy herceg és egy tündérkirály dróton rángatja a többieket.

A darab a várszínpadon, fémkorlátokon, fémállványokon, musicale hangulatban, ugyanakkor elegánsan, és teljesen irreálisan, sterilen kezdődik. Néhány szereplő a közönség sorai és a színpad előtti terekben „próbál”, lábukat emel, mosolyogni „próbál”, olyan ez, mint az élet. A figurák eklektikusan összeválogatott, csodálatosra vasalt, vegyesen régi és mai öltözetekben siklanak aztán a színen, és amikor találkoznak, akkor sem görbül a hajuk szála sem. Noha királyok, szamarak és szüzlányok ugrálnak a megszámlálhatatlan öltönyös férfi között, az egyetlen kérdésre a darab végén sem kaphatunk választ: mitől olyan sérülékeny, mitől annyira irreális minden valódi kapcsolat?

Géher István, a nagy Shakespeare-szakértő erotikus happeningnek nevezte a darabot, amelyben az érzéki asszociációk valósággyá válnak: a szüzből bomba nő lesz, a szelíden szolid vőlegényből Casanova, a mértéktartás eksztázissá fokozódik... A lényeg, hogy

Puck szerint az egész: zűrzavar. Még ha – látszatra – meg is oldódik minden. Pedig Puck, úgy tűnik, ismer minden szereplőt. Úgy igazán. A Kulcsár-előadás finoman és szórakoztatóan vitt végig minket ezen a nem is annyira vidám álmon. A táncosok ezredmásodperc-pontosan mozdultak, a színek világítottak, a falakon kék, vörös, sárga fénypázmák jelezték, merre járunk éppen a dzsungelben. Merre?

Amikor Mendelssohn 17 éves korában megkomponálta nyitányát Shakespeare Szentivánéji álom című művéhez, bizonyára örült volna neki, hogyha táncolnak a zenéjére. Gondolom, maga Shakespeare is mosolyogva nézett volna bármilyen koreográfiát. Tapasztalt színházi szakember volt, tudta, hogy minden eszközzel a jegybevételre kell törekedni, ezért írt egyszerre a közembernek és a legműveltebb vájt fülűeknek, akik filozófiai, teológiai mélységeket kerestek és találtak a darabjaiban.

Puck, az erotikus happening sztárja

A gyulai közönség egy Puckra kihegyezett produkciót láthatott, még meg is pofozták szegényt, az eredetiben azért ez nem szerepelt. Ennek az előadásnak Puck a főszereplője, a szerelmesei persze úgy viselkednek, mint az automaták, ahogy a vágyak, a kémia irányítja őket. Vagyis Puck. De Puck is parancsra cselekszik, csak éppen nem sikerül elsőre végrehajtania. Az evilág és a túlvilág határán mozgó lények irányítanak bennünket. De valóban ők? Vagy ha nem ők, akkor ki? Vonzások és választások, rossz és jó döntések. Vezet bennünket valami, amelynek úgy látszik, nem vagyunk urai. Még finoman szólva sem. Tündérek és koboldok nyitják-csukják szemünket.

A legszilárdabbnak tűnő szerelmet is tönkretelheti egy rosszul sikerült isteni vagy félisteni, vagy tündéri beavatkozás. Szerelem, elhagyatottság, el- és megcsalás! Tágra nyílt szemek, döbbsen felismerések. Úristen, most belezúgtam egy nőbe, akit eddig észre sem vettem! Úristen, belém zúgott a pasi, vagy csak gúnyo-

A tánc szép, a lányokat néha elgurítják, néha ellökik maguktól, néha magukhoz szorítják. Mint a darabban és mint az életben. A Nászindulót át- meg átszövi az iá, iá. S persze a végére minden rendbe jön, ki-ki visszanyeri és megtalálja a párját, a vígjátékok vége a házasság.

Kulcsár azt mondta egy interjúban: „Minden Shakespeare-adaptációra jellemző, hogy keresem a köztem és a mű közti belső kommunikációt – akár formailag, akár tartalmilag. A Szentivánéji álomban a valóság és képzelet határát keresem. Mi az, amit valóságnak tartunk, és mitől érezzük, hogy néha kiesünk belőle. A valóság és a képzelet között gyakran éles ellentét feszül. Ez az ellentét érdekel a darab kapcsán is.”

Így van, a darab kapcsán sok ellentmondásra ébredünk rá az életünkkel kapcsolatban. Legfőképp arra, hogy jóval több szálon futnak az események, mint általában gondolnánk.

Vacsora-Gyilkosság-Szex-Revü: Mándy és Fenyves, a pokoli pár

Mi van, ha a nő olyan hatással van hites urára, hogy az gyilkolni kezd, méghozzá a hatalom érdekében? Machiavellizmus a végső-kig? Hatalmi téboly?

A (Lady) Macbethnek című Mándy Ildikó-darab, amelynek premierje 2008-ban volt a Gyulai Várszínház Kamaratermében, „fizikai színház, kémiai hatással”. S valóban kémiai jelenettel jut el a csúcspontjára: a két, bestialitásba zuhanó szereplő – valahonnan ismerősek –, férfi és nő vért-bort tölt egy-egy emberbádba, aztán kiszüröcsölik, kifújják, kiloccsantják belőlük, és iszonyatukban, élvezetükben üvöltve vonaglanak tovább a megsemmisülés felé...

A Harangozó Gyula-díjas táncos, koreográfus, Mándy és a Táncművészetért-díj zseniális birtokosa, a fantasztikusan sokfé-

Tóth Brigitta, Wéninger Dalma,
Halász Gábor, Tókai Rita

Halász Gábor és Hajszán Kitti

lódik? Úristen, minden összezavarodott. És erről nem ír sem a Biblia, sem Kalocsa Róza illemtankönyve. Ezek az örült, örjítő pillanatok, amelyek megváltoztatják az életünket. Megváltoztatják, és fenekestül felforgatják. Persze ez egy színdarab és nem az élet... Shakespeare a mű végén mindent rendbe hoz! Jó vagy rossz álom, nyárközépeji látomás Mendelssohn műveivel – nem csupán a Szentivánéji álommal – és mai hangeffektusokkal, ki-kizökkentve minket a múltba révedés kényelmes és álságos pozíciójából.

le területen alkotó Fenyves Márk Vacsora-Gyilkosság-Szex-Revü VokálSzólóDuett alcímmel látta el darabot. Miért?

A szóló- és duótáncok mindig egy-egy saját, egyedi történetet mesélnek el, valami igazán személyeset. Itt a gyilkossá válás személyes sztoriját kapjuk, szórakoztatóan és ritmusra, érezzük a gyilkosok meleg leheletét, de a félelmük izzadságát is.

Talán mert: gyilkolni könnyű, a gyilkosság alkalmasint szokássá válik, olyan, mint a tévénézés, mindennapi élvezet, „kikapcsolódás”, vagy éppen a várva várt felpörgetés. A lejtőn nem lehet megállni, aki egyszer elkezd, az saját maga előtt nyitja meg az ellenőrizhetlent, a poklot.

Lady Macbeth tökéletesen ismeri férjét, így tudja, hogy hiányzik belőle „a kellő gonoszság”, hogy trónra jusson. S annyira szereti, hogy mindig azzá lesz, ami férjéből hiányzik. Most gonoszságra van szüksége, a politikai helyzet gyilkológépeket akar, az elismerés a mézszárlókat illeti meg, így Lady Macbeth gonosz lesz, hogy a férje és ő elérje a célját. Ez a szerelem? Vagy ez a hatalmi téboly? A hatalomvágy története, az önmagunkkal és másokkal vívott csatáké?

A darab kétszereplős, Mándy és Fenyves táncolja, végig teljes harmóniában, ikerpárként, ikermozgásban, úgy, hogy sosem tudjuk, ki utánoz kit, vagy ez maga a harmonia praestabilita, az eleve elrendelt (de negatív előjelű) összhang, és ha egy nő és egy férfi egymáshoz kapcsolódik, a dolgok nagyjából befolyásolhatatlanná válnak? A nyitójelenetben a két feketébe öltözött, egészen laza alak hatalmas csöveket tart és forgat, illeszt a lába közé és lovagol meg, amelyek ágyúcső, fallosz, óriás szívószál is lehetnek, amellyel a világ vérét kiszívják – rituális jelenet ez, benne van az elkövetkező örület.

Lady Macbeth, akiről a neves kortárs, feminista filozófus, Julia Kristeva komplexust nevezett el (Lady Macbeth-komplexus, amely a narcisztikus személyiség egyik betegsége, és szimbolikus vagy valós gyerekgyilkossággal jár), kijelenti, hogy megvan a lehetőségük megölni Duncant, így időt sem hagy férjének a gondolkodásra. Kész helyzet, Lady Macbeth átveszi az irányítást, mindent elintéz, elrendez, Macbethnek csak az a dolga, hogy leszúrja a királyt.

Macbeth talán fél feleségétől, aki a nem vagy férfi, ha nem teszed meg kártyát játssza ki utójára. A táncjáték kiválóan ábrázolja az együttmozgást, a két ember szimbiózisát, a birnami erdő mégis

kerületből – a két szereplő félig álmodva cselekszik –, a Lady alvajáró lesz Shakespeare-nél a darab vége felé, amikor már a pszichózisa elnyomhatatlan. Nem látjuk a többiekét, csak a sikoltásait halljuk, a halálsikolyokat. A Lady és férje el-elhagyják a színpadot, és minden ilyen alkalom gyilkosságot jelez, amikor nem látjuk őket, éppen ölnék. A színpad mögött.

Nincsen látható csata, csak két szimbolikus díszlet (a fák és a testketrecek, amelyben végül elpusztulnak). A következő jelenetben lapos tányérral a fejükön (egyensúlyozás!) újra egyforma, most már fűzőszerű, fekete, szőrmés, vállat szabadon hagyó felsőben és bordó szoknyanadrágban jelennek meg. Most nők vagy nőimitációk, néha fejbe lövik egymást, és magukat az ujjukkal (mint a gyerekek a téren), vagy ujjukat szopják, és közben győzelmi jelet mutatnak, az élvezet és a sötétség némajátéka folytonos, sötétben úszó töprenkedése ez. Néma jelbeszéd a darab, nagyon kell figyelni, mert a két táncos gyors, gyanítom, másképp nézem ezután a mű után a gesztusokat a villamoson. A darab az idealitás, az ideális, harmonikus kapcsolat pokoli oldalát hangsúlyozza; harmonia a pokolban is van!

Macbeth a megszemélyesült bűn, tudata a büntudat. Ilyen a büntudat, ilyen a darab: félhomály, forróság és fagy, tökéletesen működő, de körben forgó gondolkodás, kényszeres mozdulatok.

A fák a szerelmespár köré fonódnak, a zeneválasztás telitalálat, a Szerelmi bájtal című Donizetti-vígopera legismertebb tenoráriája végén egy nagy disszonancia, és végül a halál, amely már szinte megváltás.

Végre vége. Hogy van-e túlvilág és van-e isteni igazságszolgáltatás, az a keresztény hit szerint nem kétséges. De mi a szerző véleménye? Nem mindig köti az orrunkra.

A két táncos egy-egy stilizált emberi burokba, véredények, erek és inak jelmezébe szorulva meghal, méghozzá rút kínhallal, ma-

Mándy: Lady Macbethék, Fenyves Márk, Mándy Ildikó

mozog már. Mit jelent engedelmeskedni, mit jelent szeretni?

Belső kivetülés, vagy égi jel a sorsunkat jelző jóslat? Ebben a feloldozásban a lelkiismeret-furdalás a döntő tényező. A szereplők joggingfelsőben, kapucnit fejre ejtve (Kik ők? Bármelyik utcasarkon látni őket.) és bő, buddhistákon sokszor látható nadrágban, vad ritmusokra szorítják a lábuk közé a monumentális hatalmi jelképet, a fémfalloszt. Tényleg, mint két „huligán” egy rosszabb hírű

gányosan immár, és a fülledt sötétben csak szorongató kérdések maradnak a lelkünkben.

Shakespeare vígjátékai elkésértenek, szomorújátékai megnevetetnek, minden sora mese, és közben minden szava filozófia, csupa báj, groteszk történelemlecke, és ha már itt tartunk, csupa iszonytató vér, csodálat és rémület. Beleégett a memóriánkba és a szívünkbe, anélkül, hogy tudtuk volna.

HA ÉV KÖZBEN LEMARADT RÓLA, GYŐRBE MEGNÉZHETTE!

AMI A SZÍNHÁZI SZAKMÁNAK A POSZT, AZ A HAZAI TÁNCMŰVÉSZETNEK A GYŐRI MAGYAR TÁNCFESTIVÁL. NOHA ITT NEM OSZTANAK DÍJAKAT – LEGFELJEBB A GYEREKEK SZAVAZNAK A SZÁMUKRA KÉSZÍTETT PRODUKCIÓK KÖZÜL A „LEGARANYBABOSABBRA” –, AZ ÉVADBELI MUSTRA, AZ ÉVKÖZBEN ELSZÁLASZTOTT BEMUTATÓK PÓTLÁSA MÉG A FŐVÁROSBÓL IS ODAVONZZA A MŰFAJ RAJONGÓIT. AZ IDÉN ERŐS VOLT A MEZŐNY VALAMENNYI TÁNCMŰFAJBAN, PLUSZ – KÍSÉRLETKÉPPEN – ONLINE-OSÍTOTTAK A SZERVEZŐK HAT KORTÁRS TÁNCOSI PRODUKCIÓT A NEKIKÉSZÜLŐDÉSSSEL EGYÜTT. A PROGRAMBÓL A HOLLANDIÁBAN ÉLŐ TÁNCKRITIKUS, HÉZSÓ ISTVÁN SZEMEZGETETT.

Szöveg: Hézsó István | Fotó: Szabó Béla, Dusa Gábor, Barabás Zsolt

Velekei László táncpusát, Romance címmel, Kodály Zoltán kevésbé ismert vonósnyegyesei és kamarazenéi inspirálták. Velekei igazi zenére figyelő és azt érző, értő koreográfus. Tánctechnikailag képes új képekben gondolkodni, nem utánozza a trendi alkotók hamar észre vehető buktatóit. Azt gondolom, komoly egyénisége a Győri Balettnek és az egész jelenlegi magyar táncművészetnek. Én magam Imre Zoltán óta nem láttam ilyen tehetséges és sokoldalú, elsősorban balett-technikára támaszkodó koreográfust. A Romance-ban elhangzó két Kodály-dal, a Megöltek egy legényt és különösen az Esti dal megrendítően hangzott el Pál Eszter tolmácsolásában. Ezen – mint annyian mások – én is alig tudtam visszafojtani a könnyeimet. Nem akarom megsérteni a Győri Balett kollektíváját, de szinte azt kell mondanom, hogy jó értelemben nagy luxus ilyen különleges kvalitású tehetséget Győrben tartani, pláne az általános koreográfusi „aszály” idején. Szerencse, hogy mások is felfedezték a talentumát, hiszen egy „koedukált” produkció keretében a Miskolci Balett és a GG Tánc Eger számára egy egész estét betöltő balettet, az Anna Kareninát koreografálta. A mű lényegében három ember sorsára fókuszál, tele sodró erejű, jobbnál jobb táncokkal és táncosokkal. Nem időrendben nyúl a meséhez, és pszichológiai motivációkkal is alátámasztja a történetet. Kénytelen vagyok azonban megemlíteni a szcenikai szegénységet. Különösen szemet szúrt egy stílustalan és bornírt, nagypolgári csillárt helyettesítő buta hotellámpa. (Csak akad valamelyik társulatnál egy tisztességes csillár...) Talán szerencsésebb lett volna elhagyni a díszleteket – annál is inkább, mert a világítás nagyon jól szolgálták a koreográfust és a táncosokat. A zenei montázsban az orosz zene különböző képviselőit, így Csajkovszkijt és Sosztakovicsot is felfedeztük. A kiváló táncosok között meg kell említeni Kovalszki Boglárkát, akinek őszinte színészi játéka igazi élménnyé tette a produkciót.

A Táncánon-hommage á Kodály Zoltán a Mihályi Gábor vezette Magyar Állami Népi Együttes elmúlt szezonjának legmivesebb darabja, amely a fesztivál egyik csúcspontja volt. A társulat tagjai virtuóz módon táncoltak, mind együttesben, mind szólóban. Ez az előadás is megmutatta, hogy a Máne a néptáncradíciók megtartásával képes folyamatosan megújulni. Mihályi remek dramaturgiai elképzelésekkel és rendezői fantáziával mindig tud új szintet vinni a produkciókba. Ötletes volt, hogy a színpad hátterében moz-

gatott panelelemek mögül elő-előbukkantak a táncosok és az énekesek. Sokáig bennem maradt „a bécsi harangjáték”, és kicsit sajnáltam is, hogy az egyik „high light”-ot „lelövik”, a második rész fináléjában azonban még visszatért Kodály Hány Jánosából ez a fülbemászó zene és a finomkodást ügyesen elkerülő táncok. Nyugodtan leírhatom, hogy ez a darab volt a fesztivál legnagyobb sikere, standing ovation, bravók – megérdemelten.

A több helyszínes fesztivál egyik előadótere volt a Kisfaludy Terem. Ott lépett fel a Háromszék Táncegyüttes az Erdély-menyegző című produkcióval, amely nekem kicsit zsúfoltnak tűnt. Be kell látni, hogy a viszonylag kis színpad és a nézők közelsége nem volt túl optimális a társulat számára. A Szegedi Kortárs Balett Menyegzője viszont szépen sikerült, a koreográfus, az olasz Enrico Morelli Sztravinszkij zenéjére készített műve dicséretes módon meg sem próbálta utánozni a nagy Bronyiszlava Nyizinszka Gyagilev Balettnek készített Seminál egyedülálló művét. Hiszen még Robbins és Béjart is árnyékban maradt Nyizinszka kultikus darabja mögött. Morelli saját maga tervezte a nagyon eredeti és tetszetős díszletet, egy harmonikaszerű, mozgatható térosztó elemet. A pasztelkosztümöket megálmódó Bianca Imelda Jeremias ízlése ezúttal is verhetetlen.

A hatodik nap lépett fel a Zsuráfszky Zoltán vezette Magyar Nemzeti Táncegyüttes Szatmár és Kalotaszeg táncaival, és nem akartak mást, csak táncolni. Ezt viszont profi módon, hallatlan virtuozitással tették.

A helyszínek: a Győri Nemzeti Színház nagyterme (istenien hűtve), a Kisfaludy Kamara Terem (már kevésbé hűtve), a színház előtti téren felállított szabadtéri színpad, ahol profi társulatok mellett számos amatőr táncegyüttes és zenekar is fellépett. A negyedik helyszín a győri Vaskakas, a III. Gyermek Táncfesztivál központi játszóhelye, ahol egyebek mellett a Bozsik Yvette Társulat a koreográfus Pinokkió című mesetáncjátékával lépett fel, a délutáni előadáson mintegy 35-36 fokos melegben. Úgy éreztem, hogy ebben a hallatlan hőségben nem tudták meghódítani a kicsiket, se egy bekiabálás, se egy sívalkodás, se egy ujjongás nem hallatszott. Pedig a táncosok óriási fegyelemmel és nagy odaadással táncolták a nem mindig világosan követhető mesét. Az előadók remekeltek mint karakterek,

Vati Tamást csak nagy nehezen ismertem fel – kiváló maszkban, sminkben, és az örületes hőségben is nagykabátban táncolt.

A Román Sándor művészeti vezetésével működő ExperiDance a Nostradamus – Világok vándora című látvány- és táncszínházi produkcióval mutatkozott be idén Győrben. Ez volt az egyetlen együttes, amely két előadást is tartott, mindegyiket zsúfolt ház előtt. A darab – de írhatnék akár „revüt” is – egy kicsit afféle à la Az ember tragédiája, ahol a nagy jó világ körüli útra viszi a nejét

és néhány famulusát. Ami a tánc lépéseket illeti, több jelenetben is láthattuk a bonyolult és szédületesen gyorsuló ritmusokat „kikopogó” steppeket. Az egy sorba állított férfitáncosok végig virtuóz csapásokkal arattak sikert. Meg kell jegyezni, hogy a szellemes szöveget milyen lazán, görcsök nélkül mondták a táncos-színészek. Őszintén szólva, nekem néha dejà vu érzésem volt. Néhány éve, amikor szintén Győrben láttam ezt a társulatot, a koreográfia kísértetiesen hasonló volt, egyedül a díszlet és a kosztüm változott. Jóllehet, minek változtatni a nyertes csapaton...

Háromszék Táncgyűttes,
Erdély-menyegző

Győri Balett, Kodály–Velekei: Romance

Magyar Állami Népi Együttes,
Kodály–Mihályi: Tánckanon-
hommage á Kodály Zoltán

Győri Balett, Kodály–Velekei: Romance
Ének: Pál Eszter

GG Tánc Eger–Miskolci Balett, Velekei:
Anna Karenina
Címszerepben: Kovalszki Boglárka

ÉVENTE FÉLMILLIÓ NÉZŐ

A vidéki tánctagozatok sikere

Topolánszky Tamás tanulmánya | Fotó: Pályi Zsófia

Jelentős sikereket ért el a hazai táncszakma az utóbbi években. Az előadó-művészeti szervezetek támogatásáról és sajátos foglalkoztatási szabályairól szóló 2008. évi XCIX. törvény hatálybalépése óta többszörösére a vidék táncművészeti kínálata. Az új szabályozás alapvetően kedvező irányba befolyásolta a meglévő tánctagozatok működését, illetve ösztönözte újak létrehozását. Az e lehetőséget kihasználó színházak mindegyike gazdagodott.

Korábban csak Miskolcon és Dunaújvárosban működött színházi tánctagozat, amely a prózai és zenés darabok kiszolgálása mellett önálló táncprodukciókat is létrehozott. Mára azonban Eger, Kecskemét, Székesfehérvár és Sopron színháza is büszkélkedhet hivatásos táncársulattal. Mindez a táncművészet számottevő térnyerését eredményezte Magyarországon, hiszen így az önálló táncelőadások beépülnek a színházak játékrendjébe, bekerülnek a bérletrendszerbe. Ezáltal kiépül, kinevelődik a műfaj állandó bázisközönsége ott is, ahová korábban csak alkalmanként jutottak el táncdarabok.

Alapvetően minden társulatvezető művészi függetlenségre törekszik, ugyanakkor gazdasági-pénzügyi téren, színházi kereteken kívül, csaknem lehetetlen tartósan megteremteni a professzionális működés anyagi, technikai és személyi feltételeit. A tánctagozatok működési forma előnyös, kompromisszumos megoldás tehát, különösen, ha figyelembe vesszük a többtagozatú színházban jelenlévő művészeti ágak termékeny kölcsönhatását is.

Magyarországon és Nyugat-Európában egyaránt találok olyan, színházban tevékenykedő táncgyüttesekkel, amelyek kiválóan működnek. Sikerük egyik titka, hogy a saját táncprodukciók által szakmailag motivált táncművészeket foglalkoztathatnak.

Ezáltal a színházak zenés, illetve prózai előadásaiban is ezeket a művészeket láthatja a közönség, akik sokkal magasabb színvonalon teljesítenek, mint a projektszerűen, alkalmanként összeverbuvált, állandó tréninget nélkülöző vagy az örökösen háttér munkát végző táncosok.

A hatályos jogszabályi környezet preferálja – bár anyagilag nem honorálja – a szakirányú végzettséget (a közalkalmazotti bértábla 2007 (!) óta változatlan). A hivatásos táncműhelyek képzett művészeket vonzanak a vidék színházaiba, jelentős befogadó közeget teremtve a hazai táncművész-képző intézményekben végzett fiatalok számára. A jelenség jótékony hatással van a köz- és művészetoktatás színvonalára is. A tánctagozatok képzett és sokrétű színpadi gyakorlatot szerzett művészei ugyanis előbb-utóbb az adott régió táncoktatásában is megjelennek, ezzel az amatőr táncgyütteseknél zajló felkészítés színvonala ugyancsak emelkedik.

A táncot értő és szerető közönség kinevelése sokszor hosszú évek munkájába telik. Ennek elősegítésére több tánctagozatnál olyan színházi nevelési program indult, amelynek lényege a sokszínű műfaj megismertetése ízlésformáló, esztétikai nevelési céllal, a hátrányos helyzetű régiókban akár a művészi tánc „házhoz vietele”. Ezt a munkát nagyban segíti, hogy a tánctagozatok eszköztárában – pontosan a népszínházi igényeknek és a művészek képzettségének köszönhetően – jelen van a kortárs tánc mellett a néptánc, valamint a klasszikus balett és a színpadi táncok széles skálája is.

Az új műhelyek hamar bekapcsolódtak a hazai és nemzetközi vérkeringésbe. A tánctagozatok általában nyitottak vendégalkotók és -oktatók meghívására, ezáltal a független szféra koreográfusai

számára is több alkotói lehetőség adódik. A töbtagozatú színházak vezetői felismerték a kísérletező, innovatív műhelymunka jelentőségét, és támogatják azt. A stúdiószínpadi előadások mellett öröndetes, hogy az utóbbi években új táncművészeti fesztiválok is megjelentek a palettán, a tánctagozatok tevékenységének köszönhetően. Az idén hívták életre – hagyományteremtő szándékkal – a miskolci Horizont Nemzetközi Kortárstánc Fesztivált. Az Egri Stúdiószínházi Táncfesztivált pedig immár hatodik éve rendezik meg, kifejezetten kamaraprodukciónak, jelentős részben független társulatoknak teremtve bemutatkozási lehetőséget. A vidéki városok nézői igenis igénylik a változatos műfaji kínálatot, noha a színházba járók soraiban arányaiban kevés a középiskolánál öregebb, aktív korú érdeklődő; a nézőtereken manapság leginkább gyerekeket és érettebb felnőtteket láthatunk. Ez természetesen erősen befolyásolja a repertoár kialakítását.

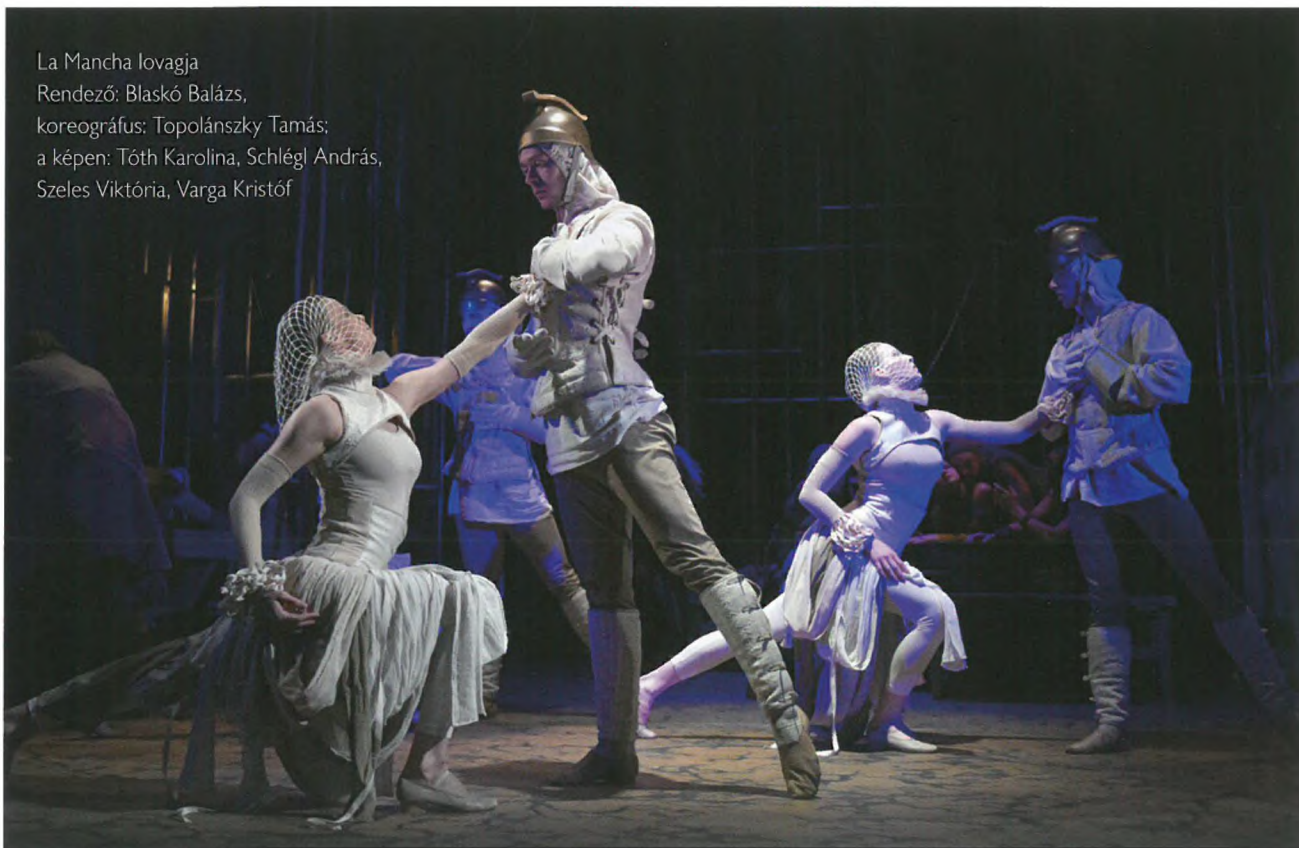
A töbtagozatú vidéki színházak jellemzően egy vagy több megyét, vagy a teljes tájegységet szolgálják ki, egyfajta monopolhelyzetben vannak, ennek minden kötelezettségével együtt. A szakmai fejlődés szempontjából azonban fontosak azok a megmértetések, amelyekre a vidéki, budapesti és határon túli vendégjátékok adnak lehetőséget. A belföldi fellépések szervezésében jelentékeny módon vesz részt a Nemzeti Táncszínház, amely produkciónak létrehozásában szintén szerepet vállal. A tánctagozatok közül a GG Tánc Eger kezdeményezésére az elmúlt években több olyan koprodukciónak is volt példa, amelynek keretében az egri Gárdonyi Géza Színház a Nemzeti Táncszínházzal, továbbá a tánctagozatok közül a dunaújvárosi Bartók Táncszínházzal (Szaffi) és a Miskolci Balettel (Anna Karenina) hozott létre sikeres, szakmailag hasznos, gazdaságilag minden partner számára előnyös előadást. Az együttműködésnek köszönhetően az érintett városok közönsége nagyobb volumenű produkciónak élvezhetett, amelyek így lényegesen magasabb előadás- és nézőszámot könyvelhettek el.

A tánctagozatok létrejöttével azonban problémák is adódtak: a kiemelt vagy nemzeti kategóriában lévő színházak tánctagozataként működő együttesek beléptek a Nemzeti Kulturális Alap és az Emberi Erőforrások Minisztériuma által meghirdetett támogatásokra pályázók körébe. A tortából tehát újabb szegmens kezdett harapódni. A torta azonban nem lett nagyobb, sőt átmenetileg zsugorodott is, bár az utóbbi évben öröndetes módon valamicskét nőtt. A táncszakma becsületére váljék, hogy toleranciával állt az újonnan kialakult helyzethez, átlátván, hogy művészeti águnk szempontjából hosszú távon vitathatatlanul előnyös az új vidéki műhelyek létrejötte.

Rendezésre váró, égető probléma a tagozatok táncművészei számára a szakmai életjáradék kirekesztő jellegű bevezetése. A jelenlegi szabályozás hátrányosan különbözteti meg a hivatásos táncosokat, és magában rejti annak veszélyét, hogy a vidéki tagozatok életpályamodell hiányában veszítenek vonzerejükből a képzett művészek munkaerőpiacán. Végeredményben tehát a vidéki színházak közönsége rosszabbul jár, mint a fővárosi, amennyiben a jogszabály így marad. A jelenlegi szabályozás minőségi és morális szempontból egyaránt destruktív. Ígéretes azonban, hogy a helyzet rendezése érdekében tovább folytatódnak az egyeztetések a szakma és a minisztérium között. Az egyik megoldás az átképzési rendszer bevezetése lehet, amelyre természetesen nem kollektív formában, azaz nem a munkáltató függvényében, hanem egyénileg válnának jogosulttá a táncművészek.

Az előadó-művészeti szervezetek támogatásáról szóló törvény a tánctagozatok szempontjából immár majdnem egy évtizede fejti ki kedvező hatását. Ezen együttesek megkerülhetetlen részévé váltak a hazai táncéletnek. Összesen mintegy száz művészt alkalmaznak, évadonként csaknem ezer előadást teljesítenek, amelyek nézőszáma a félmillióhoz közelít.

La Mancha lovagja
Rendező: Blaskó Balázs,
koreográfus: Topolánszky Tamás;
a képen: Tóth Karolina, Schlégl András,
Szeles Viktória, Varga Kristóf

ÚJDONSÁGOK ÉS MŰFAJI KÉRDÉSEK NAGYVÁRADON

A TÁNCMŰVÉSZ SZEREPE, VALAMINT A SZÍNHÁZTECHNIKA ÁLL AZ ÚJ, IMMÁR ERDÉLYI MAGYAR HIVATÁSOS NÉPTÁNCEGYÜTTESEK TALÁLKOZÓJA NÉVEN MEGRENDEZETT SEREGSZEMLE KÖZÉPPONTJÁBAN, AMIT AZ IDÉN A NAGYVÁRAD TÁNCEGYÜTTES SZERVEZ ANYAVÁROSÁBAN, OKTÓBER 12–15. KÖZÖTT.

Szöveg: Ungvári Judit | Fotó: Henning János, Ádám Gyula, Crisan Oliver

Erdély öt hivatásos együttese találkozik évről évre más helyszínen: a Hargita Nemzeti Székely Népi Együttes, a Háromszék Táncegyüttes, a Maros Művészegyüttes, az Udvarhely Néptáncműhely és az idei házigazda, a Nagyvárad Táncegyüttes, amely immár másodszer látja vendégül a vándorfesztivált. A lista hamarosan bővül, hiszen a Bekecs Néptáncegyüttes tavaly hivatásossá vált, rövidesen őket is ebben a körben lehet majd üdvözölni – mondta lapunknak Dimény Levente, a fesztivált szervező Nagyvárad Táncegyüttes művészeti igazgatója. A program szervezői remélik, hogy a találkozó pontos képet ad majd arról, hogy mi történt az elmúlt egy év alatt az együtteseknél. Az már látszik, hogy nagyjából mindenki követte az eddigi hagyományait, de vannak jól látható új irányok is.

Az ideai programban két együttes mutat be gyermekelőadást, ami jelzi, hogy a következő nemzedék közönségére is figyelnek. Ezt a folyamatot az ifjúsági programok, a táncházak, az utánpótlásnevelés is tükrözi. A táncosok eddig is rendszeresen tanítottak gyerekcsoportokban, amatőr együttesekben, ám most deklaráltan kiemelt fontossága van mindennek – véli a művészeti vezető.

A másik fontos jelenség, hogy mintha lenne egy „visszatérési hullám” az erdélyi táncegyütteseknél, az innen elszármazott alkotókat próbálják meg visszahívni, újra megszólítani. Két egész estés produkció lesz Könczei Árpád koreográfiájával a Háromszék Táncegyüttes és az Udvarhely Néptáncműhely előadásában. Bár Könczei Árpád a Háromszék alapítójaként folyamatosan dolgozott a társulattal, de Udvarhelyen már nagyon régen fordult meg, ahová László Csabát is ismét dolgozni hívták.

Egyenként nézve a produkciókat, az Udvarhely Néptáncműhely az Apám táncával érkezik Nagyváradra, ami Könczei Árpád koreográfiájának „remake-változata”, eredetileg a háromszékiek darabja volt jó pár évvel ezelőtt. Két „Palkóval” is találkozhatunk a gyermekelőadásokban, hiszen a Maros Művészegyüttes a Szép Palkót, a hargitaiak a Pöttöm Palkót hozzák el. A Maros Művészegyüttes előadását Varga János rendezte, a zenét Kelemen László jegyzi, díszlet-jelmez: Széllyes Andrea és Bíró Vilhelm. A másik, a hargitai gyermekelőadás rendező-koreográfusa a Háromszék Táncegyüttes, művészeti vezetője Ivácson László, dramaturgja Fazakas Misi, zenei szerkesztője pedig Fazakas Levente. A Háromszék Tán-

együttessel egy Könczei-előadással érkezik, a Mundruc táncszínházi produkcióval, ami szintén az újragondolás-újrafogalmazás kategóriájába tartozik, az alcíme: Martin György emlékére, és utal Máttyás István Mundrucra, az 1977-ben elhunyt táncosra. Ez egy sorozat része, amely a tájegység kiemelkedő táncosait mutatja be, ilyen volt a Banda is. Fontos pillanata ez a Háromszék Együttesnek – hangsúlyozza Dimény Levente, mert már a harmadik olyan előadást hozták létre Könczei Árpáddal, amelyben a kiemelkedő adatközlőket valamilyen módon színpadra teszik és megismertetik a nagyközönséggel. Házigazdaként a Nagyvárad Táncegyüttes kicsit kakukktojás, hiszen a profilja már a kortárs táncszínház felé kacsingat – mondja a művészeti igazgató. A váradiak Mórincz Zsigmond novellája alapján készítették el a Barbárokat, a koreográfus Györfi Csaba, a zenét Cári Tibor jegyzi. Dimény Levente szerint ez a produkció korszakalkotó a nagyváradiai életében, mert jól mutatja, milyen művészi irányba halad az együttes. A fesztiválon hatodik előadásként lesz egy gálaműsor is, ide mindenki hoz egy-egy részletet.

Ami magát a találkozót illeti, módosulás volt a névben, most már Erdélyi Magyar Hivatásos Néptáncegyüttesek Találkozója a program hivatalos elnevezése, az eddigi Erdélyi Hivatásos Táncegyüttesek Találkozója helyett, ez egy kicsit szűkíti a kört és pontosít, de megmaradt az EHTET mint brand – mondja Dimény Levente. Ez az átnevezés nem jelent feltétlenül arculatváltást, inkább csak az igényeknek szeretnének jobban megfelelni. Az együttesek igazgatói rendszerint összegzik a tapasztalatokat az elmúlt találkozókról, és végiggondolják, mi működik jól, mit érdemes megtartani, merre lehet elmozdulni. Az idei kínálatban újdonságként az együttesek technikai személyzetének szerveznek szakmai workshopot

és nincs ilyen képzettségük. Ezt felismerve, hiánypótlónak szánják azt a programrészt, amelyen a színpadtechnikában dolgozóknak lehetőségük nyílik új ismereteket szerezni az újdonságokról, valamint kérdezni tudnak majd a szakemberektől. A táncosok számára már korábban is rendeztek különböző workshopokat, általában két alkotó, vagy pedagógus vezetésével. Ezen most annyiban változtatnak, hogy kis alkotóműhelyeket hoznak létre, amelyekben a különböző együttesekből összeálló táncosok egy-egy kiemelkedő koreográfus keze alatt dolgozhatnak, és aminek a lényege nem a produkció, hanem a munkában való találkozás. A mostani rendezvény sokkal inkább a táncosokról fog szólni, mint az eddigié. A szakmai fórumokra meghívott szakembereket is arra kérték, hogy beszéljenek részletesebben az előadó-művészetről, a táncművészről, annak szerepéről a produkciókban. A táncosok részéről korábban erős igényként fogalmazódott meg, hogy foglalkozzanak velük, hiszen ők állnak a színpadon, fontos beszélni róluk.

Tartalmi-szakmai szempontból azt várják, hogy továbbgondolható kérdések sokaságát veti majd fel a táncművész. Ezek közül csak az egyik, hogy hol helyezkedik el a táncművész az alkotási folyamatban, de visszatérő diskurzus az is, hogy milyen a helyzete Erdélyben egy táncosnak. Dimény Levente szerint nagyon sokan csak a koreográfusi elképzelések végrehajtójaként tekintenek rájuk, de ezt nem szabad elfogadni, hiszen a táncos is kreatív alkotója az előadásnak, bár azt érdemes tisztázni, hol húzódnak ennek a határai. Ha konkrét és egyértelmű választ nem is sikerül kapni, de a szakemberek közelebb akarnak jutni ahhoz is, hogy milyen helyzetben van a néptánc a színpadon, mikor beszélünk táncszínházról és hol van a folklórműsor határa. Ezeket a kérdéseket folyamatosan elemezni kell, mert a világ folyton változik kö-

Nagyvárad Táncegyüttes: Barbárok

Udvarhely Néptáncműhely: Apám tánca

a Magyar Színház Technikai Szövetség segítségével. Ez azért fontos, mert ezeknek az együtteseknek a színpadmesterei, hangosítói és világosítói gyakorlatilag autodidakta módon tanulták meg a „deszkák törvényeit”, nincs lehetőségük szakmai iskolába járni

rülöttünk. Mindezek mellett a szűkebb szakmai területek, a zene, a tánctechnika, a színpad, a dramaturgia, a rendezés kérdéseiről is folyton beszélni kell, erről is szól majd ez az öt nap – teszi hozzá a művészeti igazgató.

Fúziós magyar népdal – flamencóval

Melodikák Projekt–Pirók Zsófi–Lippai Andrea:
Táncmelodikák, 2017. május 17.,
Nemzeti Táncszínház, Várkert Bazár

ZENEI MŰFAJOKAT KEVERŐ KIVÁLÓ ZENÉSZEK ÉS EGY REMEK TÁNCOS. MINDEZ KÜLÖNLE-
GES PRODUKCIÓT, METAFÚZIÓT EREDMÉNYEZ, AMELY SZÁMOS PILLANATBAN ELVARÁZSOLJA
A KÖZÖNSÉGET, TÖBBLETTARTALOMMAL GAZDAGÍTVA MIND A ZENÉT, MIND A TÁNCOT.

Szöveg: Kinczel Ákos | Fotó: Bende Tamás, Huisz István

Táncmelodikák címmel fúziós flamencoestre invitál a Nemzeti Táncszínház. A zenekar, a Melodikák Projekt önmagában is műfajok keverésével próbálkozik, pontosabban ismert dalokat játszanak, Bach-tól a magyar népdalokon át a reggae zenéig, saját hangszerelésben és stílusban (zongora, melodika, akusztikus gitár, ütős hangszerek). Ehhez Pirók Zsófi (időnként kiegészülve édesanyjával, a flamenco hazai koronázatlan királynőjével, Lippai Andreával) táncot illeszt, így jön létre a fúziós zenéből és táncból álló metafúzió.

Amikor táncot emelnek be egy zenei produkcióba, mindig fennáll a veszélye, hogy ahelyett, hogy a tánc és a zene közösen – egymást kiegészítve, erősítve – magasabb minőséget hozna létre, a két rész egymás mellett éldegél, és különösebb események nélkül telik az est. Ilyenkor a koreográfia, a táncos, a mozdulatok nem válnak az előadás szerves részévé, pusztán díszítőelemként vannak jelen.

A flamenco eredetileg egy mély, zsigeri, komoly műfaj, ha ezt a jelentésréteget lehántjuk róla, és csak a külsőségeit tartjuk meg, jellegéből adódóan giccsessé válhat. Ennélfogva, ha épp a flamenco az, amit keverni akarnak valamilyen más zenei stílussal, a do-

log sokkal kockázatosabb. Pirók Zsófi igen kiváló flamencotáncos, bárhol megállná a helyét a világban. Ezt nem úgy kell érteni, ahogy Magyarországon mondani szokták, belehallva vagy kimondva, hogy „annak ellenére, hogy nem Andalúziában született”, hanem úgy, hogy minden mércével mérve nagyon jó. Kiváló technika, ritmikailag pontos, egyedi, szép, energikus, drámai mozdulatok. Lát-szik, érződik, hogy rengeteget tud erről a táncnyelvről, sokat tanulta és magára formálta. Él a színpadon, ha hagyják, beleborzong az ember néha a mélységbe, amit a mozdulatai kifejeznek.

A Melodikák Projekt pedig végtelenül profi, kiváló zenészekből álló csapat. Az est alatt játszott dalaik összességében érdekes kísérletezésnek tűnnek a műfajok közötti átjárásról. Néhány ezek közül időnként súrolja a popularitás határát, de többségében izgalmas produkciókat hallhattunk. Antal Gábor egyedi zongora-betétei vagy Csernus Katalin gitárjátéka önmagában is élvezhető, egész estét betöltő szólóprodukció alapja lehet.

A közösen létrehozott esten ugyan nem egy tökéletes előadást láttunk, de zeneileg végtelenül professzionálisan összerakott szá-

”

...megmutatta, hogy bár nagyon nehéz, lehetséges a flamencót úgy vegyíteni, hogy a végeredmény új minőség legyen – ami nem vesz el semmit magából az eredeti táncnyelvből, viszont rengeteget többlettartalommal gazdagítja.

”

mok követték egymást. A koreográfiákba mozdulat vagy kivitelezés szempontjából nehéz lenne belekötni, a zene és a tánc egymáshoz illesztve viszont gyakran hagyott törésvonalakat. A tánc sokszor inkább dekorációnak tűnt, a flamenco pedig nem díszítőelemnek való.

Két magasan kiemelkedő fénypontja volt az előadásnak: az egyik egy olyan betét, ahol az egyébként zseniális ütős, Pödör Bálint kísérte Pirók Zsófi táncát. Tekintve, hogy a flamencótól egyáltalán nem idegen, hogy csupán egyetlen ütős hangszer szól, ez tulajdonképpen nem volt más, mint egy néhány perces klasszikus flamencobetét. Itt elszabadulhatott a táncos tudása, kiengedhette magából azt a mélységet, ami a flamencót azzá teszi, ami. Talán még a nézőtérben ülő sírók kisgyerek is abbahagyta ebben a néhány percben a könnyezést. A másik ilyen csúcspont a Melodikák Projekt magyarnépdal-feldolgozása volt, ahol az egyébként zeneileg is jól sikerült fúziós népdalt ritmikailag összedolgozták egy hagyományos flamencostílussal, olyan elegyet alkotva, amely a táncossal együtt hihetetlenül egyedi, sodró lendületű lett. Ez a szám megmutatta, hogy bár nagyon nehéz, lehetséges a flamencót úgy vegyíteni, hogy a végeredmény új minőség legyen – ami nem vesz el semmit magából az eredeti táncnyelvből, viszont rengeteget többlettartalommal gazdagítja. Több ilyen pillanatra lett volna szükség. Ha minden szereplő ennyire profi, az ember nem úgy jön ki az előadásról a végén, hogy ne azt gondolja: lehetett volna több is...

Pirók Zsófi: Táncmelodikák

ELISMERÉSEK, KITÜNTETÉSEK

Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere a Pesti Vigadóban adta át az állami kitüntetések és szakmai díjakat augusztus 20-án alkalmából.

Kimagasló tevékenysége elismeréseként Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetésben részesült:

GÓBI RITA

– a Góbi Rita Társulat táncművésze, koreográfusa, a budapesti Nemes Nagy Ágnes Művészeti Szakgimnázium Táncművészeti tagozatának tanára.

MIRTSE RÉKA ILONA

– táncművész, a Budapesti Operettszínház koreográfusasszisztense.

Magas színvonalú szakmai munkájáért Magyar Ezüst Érdemkereszt kitüntetés vehetett át:

BEDNAI NIKOLETT

– a Duna Művészegyüttes táncos szólistája,

Kiemelkedő tevékenysége elismeréseként Magyar Bronz Érdemkereszt kitüntetésben részesült:

ANTAL TÜNDE

– balettművész, a Magyar Állami Operaház tánckari művésze

UJSZÁSI ANDRÁS DÉNES

– az ExperiDance Production Tánckarának táncművésze

VITÁNYI MÁRIA – a Magyar Állami Népi Együttes táncművésze.

A magyar tánc- és balettművészet hagyományainak továbbadását és görögországi megismertetését elhivatottan szolgáló művészi munkája elismeréseként Áder János köztársasági elnök az állami ünnep alkalmából 2017. március 3-án a Magyar Érdemrend Lovagkeresztje kitüntetését adományozta

GREGUS ZOLTÁN

balettművésznek, a Choroproodos balettiskola tulajdonosának

IDEI HAVAS FERENC-DÍJASOK

2017-ben Pretzer Zsuzsanna és Afrodith Vassilakopoulou, a Magyar Táncművészeti Egyetem két tehetsége kapta a Havas Ferenc-émlékdíjat.

A kuratórium tagjai:

Kozmér Alexandra, Oláh Zoltán, Csizmadia Tamás. A díj támogatói az NKA, a Magyar Nemzeti Balett Alapítvány és a Magyar Táncművészeti Egyetem.

A díj alapítója, Csáki József mesterségét tekintve műszaki szakember volt, szenvedélyes balettrajongó, aki kedvenc táncosáról, Havas Ferencről nevezte el az általa alapított és finanszírozott elismerést. Elsősorban azoknak ítélik oda évente, akik nemcsak technikai tudásuk, hanem színpadi jelenlétük, kisugárzásuk, elhivatottságuk és szorgalmuk révén is kiemelkedők. Először 2008-ban adták át a díjat Matuz Adriennek és Csizmadia Tamásnak.

Ezt követően Jelinek György, Babos Lilla, Babácsi Benjámin, Szűcs Boglárka, Hoffman Virág, Medvecz Marcell, Lőcsei Balázs, Kiss Réka és Somai Valér kapta meg az elismerést. Az alapító halála után néhány év kihagyást követően a díjhoz kapcsolódó teendőket Csizmadia Tamás vette át.

A csíkszeredai együttes gondosan ügyel saját múltjának dokumentálására. Sarány István szerkesztésében 2010-ben is megjelent összefoglaló mű a társulat életéről, Hivatás. Húszéves a Hargita Nemzeti Székely Népi Együttes címmel. A legújabb, szép kivitelű könyv anyaga csak részben azonos a korábbival, szerkezetében pedig más, tipográfiájában igényesebb. A kötet a társulat életének bemutatásán túl szélesebb erdélyi összefüggéseknek is emléket állít. A részletes darabismertetések és turnéleírások mellett külön fejezetek szólnak a Csüddögölő Ifjúsági NéptáncTalálkozóóról, az Ezer Székely Leány Napjáról, az Erdélyi Primások Találkozójáról, az Erdélyi Magyar Hivatásos Táncgyűttesek Találkozójáról. Utolsó helyett András Mihály igazgató sorait olvashatjuk az erdélyi magyar táncszakma jövőjéről.

Sarány István: Forrásban. 25 éves a Hargita Nemzeti Székely Népi Együttes. Csíkszereda, 2015, 256 o. ISBN 978-973-0-18980-3

Sajátos hangvételű, a maga nemében úttörő jellegű tanulmányt írt Hegedűs Sándor az Állami Népi Együttes Mihály Gábor koreográfus által fémjelzett elmúlt másfél évtizedes teljesítményéről. A terjedelmes, de semmiképpen sem indokolatlan bevezetőben a szerző világossá teszi, hogy nem tánc történeti vagy tánckritikai megközelítésből tárgyalja a témát, hanem a színpadon megjelenő látványvilág és az eszmei mondanivaló egymásra hatását vizsgálja művészetfilozófiai és táncesztétikai aspektusból. A szöveg fogalmi apparátusa és gondolatmenete e tekintetben újszerű, miközben – kelő odafigyeléssel – az olvasó a repertoárelemzésen át a hagyomány színpadra állításának, illetve megélésnek dimenzióival találkozhat. A Folkmagazin különszáma a táncrajongók számára bizonyára emlékezetes olvasmány lesz.

Hegedűs Sándor: A Magyar Állami Népi Együttes a XXI. században = folkMAGazin, 2017. XXIV. évf., XIII. különszám, 32 o. ISSN 1218-912X2

Egyetlen hazai tánc tudományi periodikánk legújabb számának tartalmi gerincét a Magyar Táncművészeti – akkor még – Főiskolán 2016. április 23-án rendezett Shakespeare és a TáncMű/Film/Zene c. konferencia előadásai alkotják. Szakály György saját Shakespeare-alkításait vette sorra. Bólya Anna Mária, Konkolyiné Kovács Ilona, Lanszki Anita és Tóvay Nagy Péter Shakespeare életművének különböző vonatkozásait vizsgálták, irodalom-, zene-, tánc történeti és forráskutatási szempontból. Az olvasó találkozhat még Gara Márk tanulmányával az Operaház egykori balettmestere, Smeraldi magyarországi működéséről; két beszámolóval (az MTA Tánc tudományi Munkabizottsága 2016-os működéséről, valamint az MTA Zenetudományi Intézet Néptánc Archivuma filmtárának digitalizálásáról) és két könyvismertetéssel.

Tánc tudományi Közlemények. A Magyar Táncművészeti Egyetem folyóirata. 2017. IX. évfolyam, I. szám, 104 o. ISSN 2060-7148

Táncművészet

A hazai táncágazatok művészeti és szakmai közéleti folyóirata

Alapítva: 1951

Korábbi főszerkesztők: Ortutay Zsuzsa (1951–1956), Maács László (1976–1990), Kaán Zsuzsa (1991–2011)

Főszerkesztő: Péli Nagy Kata

Lapigazgató: Bolvári-Takács Gábor

Olvasószerkesztő: Réfi Zsuzsanna

Arculat és tördelés: Lerch Péter–Grafoid Stúdió

Szerkesztőségi titkár: Lehotáné Fekete Annamária

Korrektúra: Baross Gábor

Tanácsadó testület:

Szakály György (elnök), Bozsik Yvette, Demcsák Ottó, Diószegi László, Ertl Péter, Fodor Zoltán, Juhász Zsolt, Halász Tamás, Kiss János, Mihályi Gábor, Pataki András, Román Sándor, Solymosi Tamás, Szőgi Csaba, Topolánszky Tamás, Török Jolán, Vincze Balázs, Zsuráfszky Zoltán

www.tancmuveszet.hu

E számunk elkészítésében közreműködtek:

Szöveg: Gara Márk, Hézsó István, Kinczel Akos, Kovács Péter, Kunstar Mónika, Marx Laura, Péli Nagy Kata, Pónyai Györgyi, Topolánszky Tamás, Ungvári Judit, Szász Emese
Fotók: Éder Vera, Csillag Pál

Megjelenik a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával.

nka

Nemzeti Kulturális Alap

Szakmai együttműködő partnerek:

Magyar Táncművészek Szövetsége, Magyar Táncművészeti Egyetem, Martin György Néptáncszövetség, Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet Táncarchivuma, Táncpedagógusok Országos Szövetsége
ISSN 0134-1421

Lapnyilvántartási szám: NMHH CE/4306-2/2014.

Kiadja a Noverre Táncművészeti Alapítvány megbízásából a Honvéd Együttes Művészeti Nonprofit Kft.

Felelős kiadó: akft. ügyvezetője

Szerkesztőség és kiadó:

1087 Budapest, Kerepesi út 29/B B épület. fsz. 6.

E-mail: tancmuveszet@gmail.com

Telefon: +36 30 379 6889

Megjelenik negyedévente.

Egy szám ára: 400 Ft. Előfizetési díj egy évre 1500 Ft.

Előfizethető a kiadó címén vagy a www.tancmuveszet.hu

honlapon vagy átutalással a

10032000-00290555-00000031 számlaszámra,

illetve elektronikus változatban a www.dimag.hu honlapon.

Nyomdai munkák: Keskeny és Társai 2001 Kft., Budapest

Címlapfotó: Éder Vera

A címlapon: Bejart Ballet Lausanne, a Ballet For Life előadás pillanatképe a Kultúra és kontinensek fesztiválján a Margitszigeti Szabadtéri Színpadon 2017. július 21-én

SŐT7

SISSI ÖSZI TÁNCHÉT 2017 NOVEMBER 18-24

a Bethlen Téri Színházban

Hétnapos, hét előadásból álló táncfesztivál a hetedik kerületben

A fesztivál fővédnöke **Vattamány Zsolt**,
Erzsébetváros polgármestere.

Sopron Balett

Közép-Európa Táncszínház

Győri Táncművészeti Szakgimnázium

Dunaújvárosi Bartók Táncszínház

GG Tánc Eger

Miskolci Balett

Kecskemét City Balett